

Ac. Jac. Grynæus.
Epistolæ sunt
Æ. xxxvii.

35 pp. 4. Int. 36

St. Kagenbach. Verfassung der Kirchendistrikte u. d. Pfarren. 1827.

12.

1750
1751
1752

PR. ST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

Carolo Marchione Basleensi

S. Facit Epistola illa mea, quam non ita pridem ad te, vir clarissime,
dedi, ut collectus jam non nihil viribus, necessarium videatur animi mei
sententiam plenius tibi exponere, & quidem non eo nomine ut quicquid aucupor,
sed ut tibi viro integerrimo, ingenuo apertam id quod animis jam aliquot
varie me affecit, & adhuc negotium facessit. Magno & Senatus nri &
opinionum in hac ^{Basiliens.} Academia ¹⁵⁷⁵ virorum studio, hoc ante septennium perfectum
fuit, ut ^{recusasse} ~~fructu~~ volente ad docendas sacras literas me adduci paterer;
ubi toto fere quinquennio, tam provinciam, ^{recusasse} ~~duropaxias~~ (quam nisi
à Hierophantis regnum in Ecclesia ~~ab~~ diu jam obhucantibus imminere
prævidebam.) mehi deterritus. Quod aut multi oia pacata fore polliceretur,
sic accersi ut solent ij, qui periculum ante oculos positi vident. Me viro
non fefellerit animus. Etsi enim publici primumq; docendo, & usq;
duropaxias & eas omni studio liberali prosequendo, multas & magnas injurias
deponendo, pacem redimere in ~~hac~~ hodiernis usq; diem pingo, & pingo
dum me in hac statione consilio suo servare velit. Unus: tamen, quia
luminibus officere ^{videtur} nec in iusto odio erga Ecclesias orthodoxas & techinis
quorundam servio, sermo me nunq; non per cuniculos, intendit etiam
aperto Marte hostiliter oppugnari, Politarchis quibusdam comminantibus,
nonnullis punantibus: amicis vero attentis artificiosae ipsius tragoediae
spectatoribus. Etsi aut laboribus meis hoc perfici, ut etiam amuli fabri
cogentur, me non modo Theologica lectione ordinaria mihi injuncta: sed etiam
Historica in Academia introducta & doceari continuata, bene mereri
de juvenibus: quia in hanc in me respicere & inclinatam quodammodo
recubare viderent, agere id quoq; homines invidi ferre caperunt.
Accessit calamitas collegij privati, cuius causas perscribere non est
enucleator. Illud mihi solatio est, quod totius Senatus iudicio mihi
salarij publici suspensione in biennium (quam quidam alij promissi
dicuntur, silentio & incuria) injuria maxima fit, quod tamen nemo
ex Politarchis de pellere sudet: cum ^{quidam} summi vireatur & ne si viuis
insons rationem habeat, cæteris quoq; didascæla exsolvere cogatur
Tabulae ~~ipaldrar~~ a pædibus dei ~~q; edr~~. Sed si ut Anaxagoras
Prineli dicebat, Oleum lychno subtrahatur, non sane diu lucis sua
homini servare poterit. Sordidum cum esse iudicium ^{valq; a} toties
tamq; sancte promissa, exsculpere, etsi scio non esse temere cuiq; in
locum mutandum, sed Dni causa multa dura ferenda: si tamen,
Dominus id permittat, & spiritus sit alibi ^{mi} servare posse gloria viuis, non
illibenter locum alium ab ipso communipratum, adiero. Magnificam
conditionem nequaquam expro, contentis Scholapico vita genere, in
quo

Simon's Sulphur &

quo licet diuini nominis sanctificationi & iuventutis instructioni, serui-
Sento autem amficio Simonio Hierophantari duorum, qui
primas obtinent, alacritatem si qua est mea in docendo non
parum oblati. Et tu studiosa funditis studii & diligentia,
me quoque diligenter hacenus reddidit, ac solatio mihi fuit in
medijs aruminis. De his rebus sapienter cogitanti, venit in
mentem laudatissima Vropra, Respub. quae cum territis hac
temporale Camoenis, nouus ^{hospiti} ~~apponunt~~, admirationem pater
& amorem sui excitauit in animo meo, Aristocrata Vropra
diuersa & ornamento, pluri alioquin tribuente. Neque vero hoc
eo scribo, ut mei aliqua habeatur ratio. Nam si maxime
summa habeatur, vix possem vobis probare mediocra Xaglograti.
Sed ut intelligas, sic me afficere, ut modo per Dominum
Vroprae meae licet, paratus sum, Scripsimus Tribunos Plebis
fugientes, exemplo, praeterire in ea loca in quibus pie
docendo & Eufulka Scripta adornando, Ecclesiae & Respub.
seruire licet. Ultronea mercors putetur, ne habet propter
bium. Ego vero Viri beneficio alienus sum ab impudente
publicandi functione ambitione. Vellem tamen us me ad
Deo praesidis doctrinae instructus, quae Vropris hominibus
vni esse possent, apud quos mallo quam usque alibi
consensere, cum mihi Vropra virtus, & Magistratus Vropri
sapientia, Noriberga multis modis amabilem reddat. Sed haec
omnia Deo commendo, quem oro ut vos omnes incolumiter
seruet ad gloriam suam & publicam utilitatem.

Multo Theoris Juridicis & Medicis. Has volum te
viro clarissimo fratri meo, Doctore Joachimo dare, &
pluribus meis verbis salute dicere. Iterum vale. Dux
Latane, Ignosce exdiaopus hominis, qui dum nullus
morem gerere videtur, Citharistas potius quam Citharo-
nos scribere cogit, & literas sine in oes Germanias
angulos missitare hoc tempore necesse sit.

Love his amadiss.

Bibl. Reg.
Berol.

Jos Jacobus
Grynag

Classe. Vini,

Virtute doctrina & genere
praestanti, Dno Philippo Camerario,
I.C. amico observando.

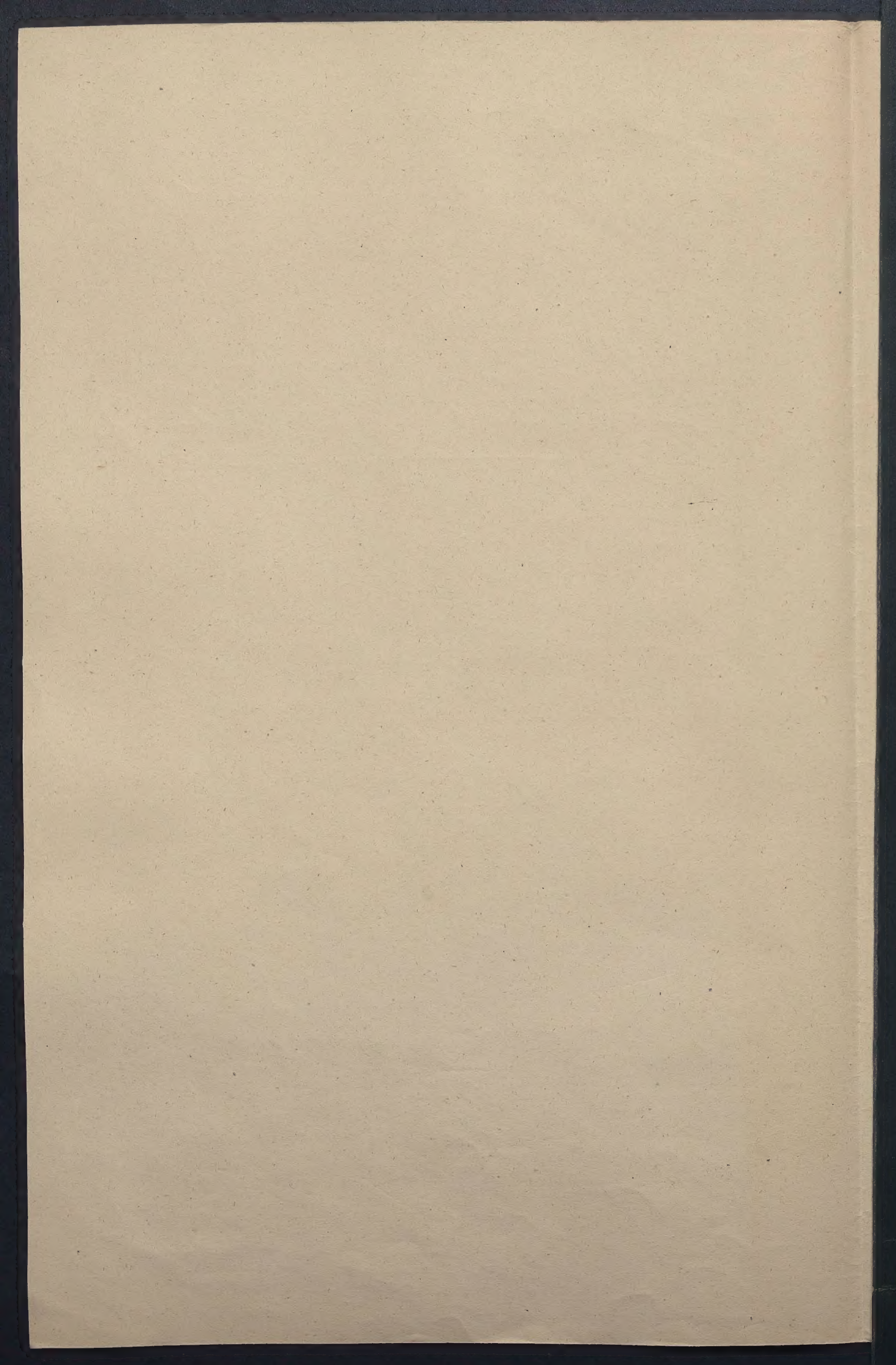
Nobis.

John. Sac. Goyneus

1891 10 14 1891

62.
S. Illustris D. Comis, Habeo & debeo tuae clementiae gratias, quod literis benignis scriptis mi exulavit.

Visum autem est Theodosio, in arduis quidem mea grandaeva matris Muscia revere, ubi autem contrahi Cytharocedi Galli. Itaque cum primo in Frederici Mombelgardici Comitis domum, Solmensis Comitis Gluzmannus deduxisset: Theodosius, causatus longiuscule abesse meas ardes, quae iuxta cathedrale Templum sunt, suis quoque alibi prospexit. Reliqui sunt apud me Nassovienses, una cum & solide doctis et benivolentis aliquot nobilibus & patricijs. Ut autem, ita me bene amicus Cyprianus, hoc non nisi virtutis & familiarum causa libenter fore, sic nunquam auctor fuisse ceteris discendi, donec Basilea advocarentur. Ac, ut verum dicam, non semper assequor quorundam praescriptum, qui maluit cum illis morari vivere, consilia.

Non autem est, melius Dno, cur quisque viveatur, ne Basilea Gallica concio nunquam conherescat, quando, & quidam Galli de discessu me cogitant quidem: nonnullis vero, ut filii, abominibus, hac tempore plures accedat. Arbitror de Nottomanno & Gottofredo qui huc migraverunt, C.T. constare. Et certe mihi causas quae me Basilea refraxerunt haec sunt, minime imitatio postrema, ut ne asyli hoc fratribus Gallis occluderetur.

Conveniens. postquam praesidia vicinorum nonnulla subtrahenda sunt, cum deus, annuus crevit. Deus dysenteria & alijs morbis, Sabaudiam exercitum attrivit: praeventus. ut quis. Noster Magnus, quantum non omnia, quae requiruntur, prestare sit, tamen Conveniens. non deest: ut quibus pro modulo suo mendum & frumidum & ~~und~~ sub praesidio subministrat.

Nunc Legati Tigurini. Schaff. Basil. Claron. Soc agunt, rogatu vicinorum, ut Conveniens. consulatur. Sed haec voluerat scribere proximo: qui coram bene praesentibus Nassovijs Comitibus, una cum Esychio.

Dnus Joannes T. Clementia, cum Repub. & Ecclesia gubernat & ab omni malo custodiat. Amen. Basilea 22. Octobr.

Reveretur tuae clementiae colens.

Boza & Sadeel redi
se valere, & nunc
denuo bene sperare,
testatur.

J. Grynaeus.

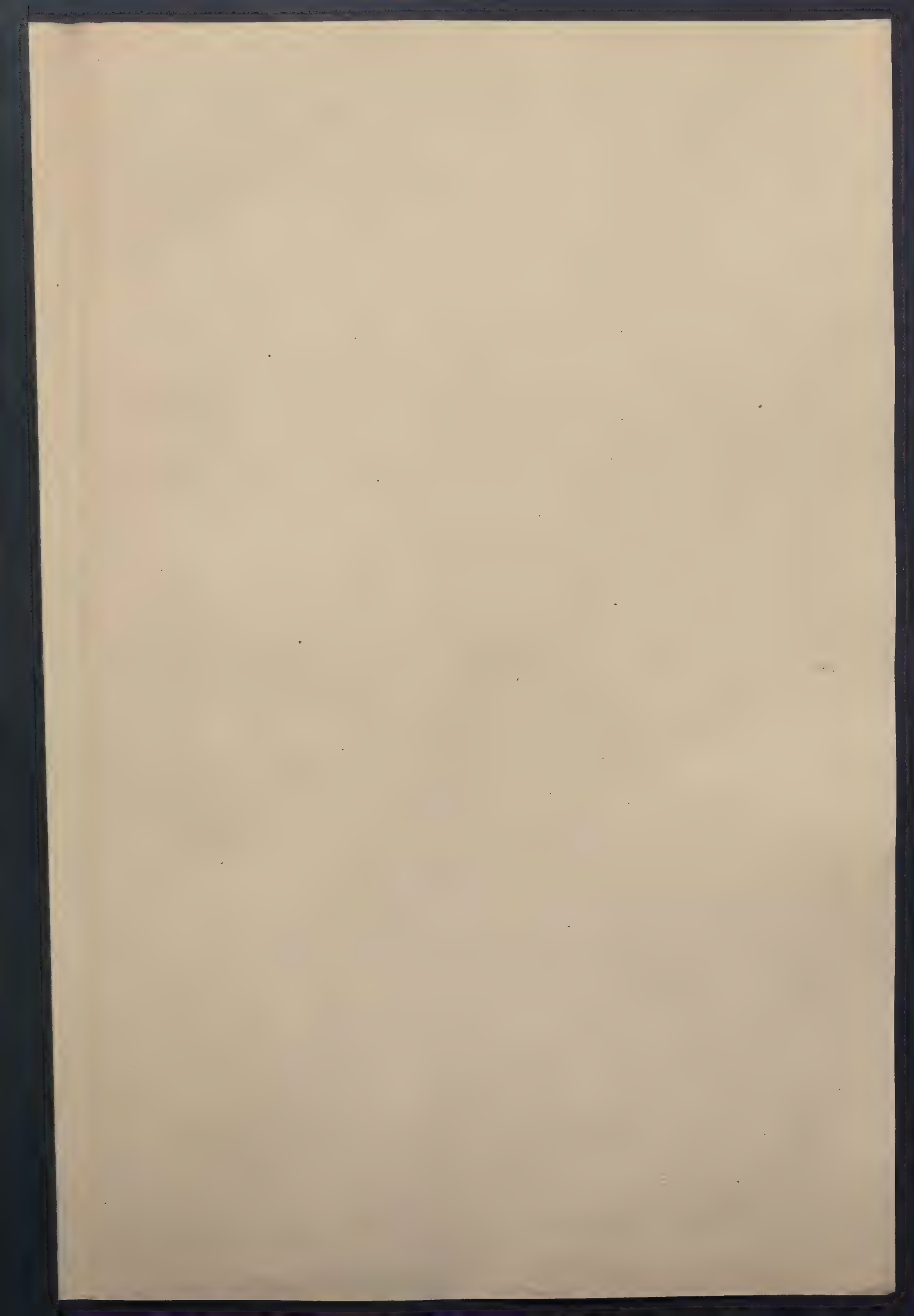
S. Grynaeus

Musini & magnanimo Kery,
D. Ludouico Comiti Wigorn-
primo, Seniori, Dno meo
clementi.

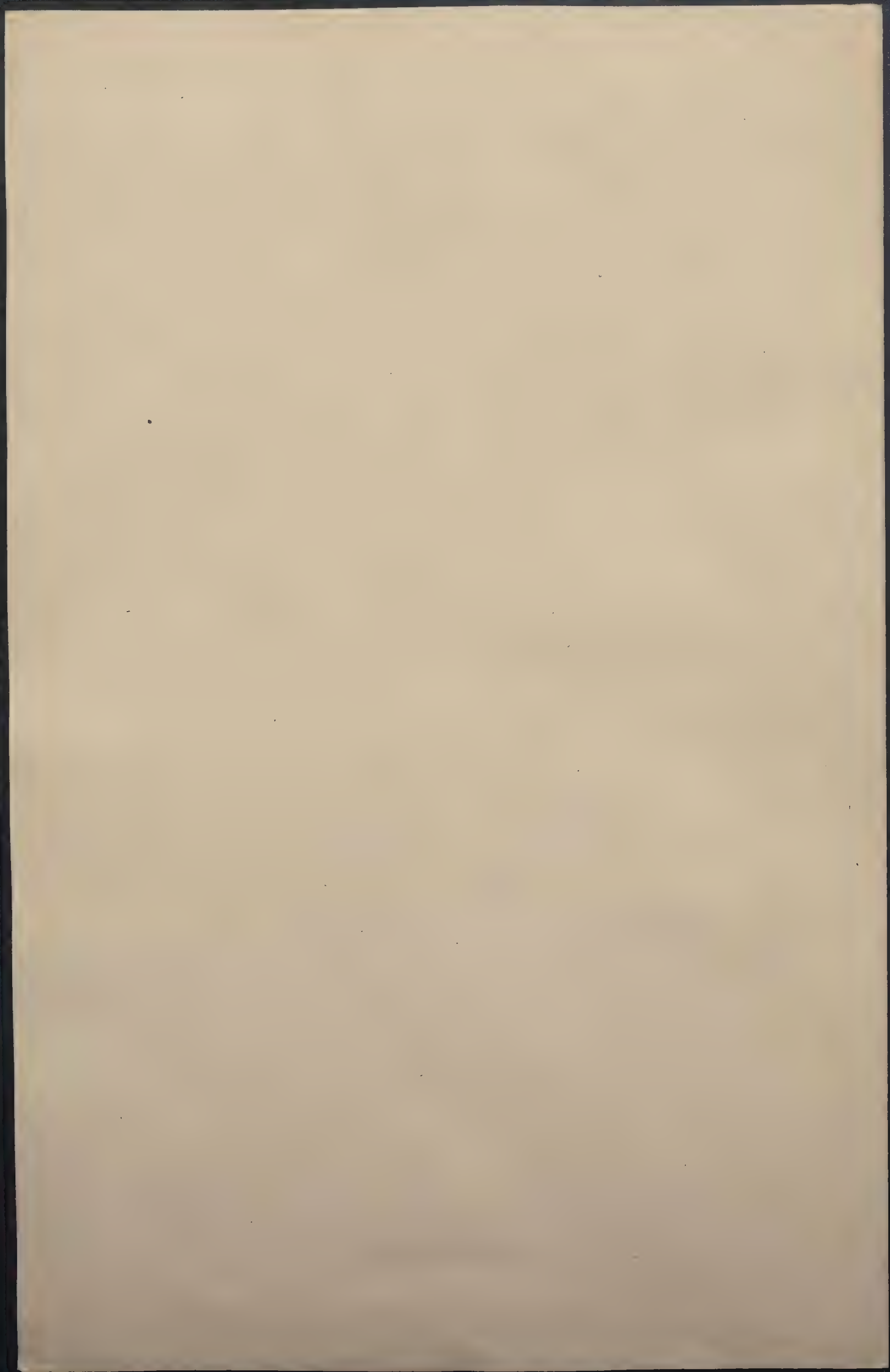
B. 3. X. 1609

+

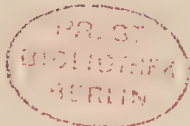

S. Illustris & inchyte Dñe, Quum superiore Mense Martho, Heydelberga
 Basilea, ad Ecclesia ministrum, me reduceret Dñus Iesus, fuit mihi
 Argentinuam transeunti, tua clementia frater, D. Georgius, patronus meus
 observandus, hortator, ut litteras ad te darem, ac testarer meam erga
 inchytam vestram familiam observantiam. Id nunc rō libentius facio, quia
 auctor fui & filio tua clementia, ut rediret in patriam: valetudinis curandae
 gratia; & doctori Ludouico, ut runde reduceret. Existimo enim introitus
 & e re nata capiendum esse consiliū: quum eius & causas iustas &
 opportunitatem diuina subministrat providentia. Ut aut celeberrimo Dei Filio
 Dñm nostrum Iesum Christum, quod pietatis, virtutis & moderatōis,
 adde & doctrinae luce, hū comitis Georgius, hū amicum eius D. Philippus,
 non certi minus quā summis & maiori laude illustres esse voluit: sic
 eundem oro, ut utriusq; valetudini benedicat & det ut Republicae
 ornamēto, Ecclesiae adiumento sint, utiq; consilio constanter & patienter
 inserviant. Fuerunt enim certi lumina nostrae Academiae: ac studio
 illis fuit & est, scriptos puros custodire. Etsi aut me varijs occu-
 pationibus mei ministerij sic exerceat Communis, ut non satis sū officio-
 sus, etiam erga eos, quos magni facio, & quibus cupio mea officia
 probare: tamen, bene ipsos valde mihi cordi fuisse, & filij tuae
 clementiae & Dñi Philippi, valetudinem & comoda. Valde aut laetor,
 id quod a me praestari non potuit, videntem praestitū a vire chri-
 stiano herede, D. Rodolpho Barone à Salis, vicario meo: quum
 quum edocuissem de filio tua clementia & Dñd Philippo, una
 mecum illos adyt: & inde usq; ab eo tempore officijs humani-
 tatis rosde psecutus est. Cupio aut duos istos vestros hereticos
 luones, saluos & incolumes ad vos redire: & vos diuina commēdo
 gratia: qua certi nobis omnibus opus est. Velim aut hoc sibi
 T. Cl. persuadeat, quum Basilea iam, vni beneficio inestimabili
 pax & eius basis veritas, mediocriter floreat, si quis e vestris
 huc acciperit, ut mea quādulacumq; officia nō defutura. Mabo aut
 id faciens, per Dñi gratiam probare, quod multis verbis pollicari.

Oro autem tuas praestantiam, ut sibi pro suo candore persuadeat,
 me videlicet doctrinae propheticae & apostolicae amantem, hanc solam
 & magis ac magis addiscere, & pro eo ac Dñus dat profiteri

Non

Non alio mox nostrum diuersa doctrina: sed & me ipsum & omnia mea
scripta, subiecta esse volo, vestrarum Ecclesiarum, quas in Dno cu
nostris conjundas esse ~~in~~ ⁱⁿ ~~mea~~, mihi persuado, sacro iudicio. Postq
luce doctrina de fuchampha mentem meam illustravit Deus, funda
& infanda tuli: & in hac urbe, humi proculcatus, ferendo quae
ferenda erant, per Dni gratiam hoc obtinui, ut sinceritas doctrinae
paulatim emicaret: & ij qui me affligebat, auctoritatem suam
me carpendo ipsi-met releuaret. Urodoni Beza & alioru
pys precibus me adiuuari, sensi. In Palatinatu vocatus, per
missu Senatus Basiliensis, descendi: non profecto, ut infirmus
& humile Dni organu, alioru luminibus officere, sed ut in re,
ut videbatur, ancipiti, testarer me paratu esse pys periclitari.
Maluissem D. Zanchiu disputandi partes, etiam a me reuerenter
oblatus, suscipere: sed quia ille id constanter negaret, malui
meae infirmitatis nullas habere rationem, quas causa publica
deresse. Lator aut mihi datus, ut & verba profiterer, & me
nullis probus, nulla in impie, paterer inflammari. Erat autem
mihi ludandus non modo cu ~~ex~~ ^{ex} ~~tra~~ ^{tra} Ubiquitaria, sed etiam
cum quomoda, qui laborantis adiuuare debebant, prauidijs.
Ut aut ad Sophismata illoru mihi placide respondendus, ista ad
horu vocis, tacendus, duxi. Tempus enim & commutabat ^{omnes}
multoru hominu: & veritatis in lucem profert. Docui Ueydel
berga pro meo modulo per bienniu. Ex radio tanto Basiliensis
Ecclesiae Iudicio ad ministerium, quo iam fungor, vocatus sum, ut
inter electorum 160 capita, tantu septem desideraretur, qui aliu
quenda vocandus consuevit. Dedit aut Deus, ut quum, non
disputando in utramq; partem, sed placide docendo, pram doctrina
de Persona Christi & de Canna Dni, quas & vestra Ecclesia pferat,
proponas, & ad resipiscenda ois exhorter: ut conuenirent oes,
plurimi fateantur se errasse, caruq; Deo abreptos fuisse: ut nulli
nunc pro vita mea se vnu comprecari aiant, qui superioribus
annis prope beluinus volebant. Hanc naturae uoluntate Ecclesiae
nostrae multi boni nobis gratulatur, interq; hos D. Beza, qui
optatissimus Canna Dni, quando ea festo paschali hic celebra
batur, opus pateris & confors fuit, suuq; ex ipso profuit no
Ecclesiae. Deus id quod capit, perficiat ad gloriam suam.

Excerpta & hydra
Lirvora.

Nuper fratribus Gallis, qui nobiscum versantur, obtinui à Senatu
copiam administrandi Carna Dni: & quidem in Ecclesijs Gallicas
usitato. Ut autem tentatores ad Troiam pervenerunt Graeci: sic
ipse, ita in in Democrata fieri necesse est, aliud post aliud fratribus
obtinere studebo, quorum desideria & lacrymae, non postrema reditus
mei causa fuerunt. Vale, inquit Dni, ideo scribo, quia tibi
non ingrata cognita, indicabo. Politica non attingo, nam, in bonis
fatis, illa me plerumque fugiunt.

Commendo V. Clemenciam, una cum tota fide familia Deo Patri
per Dni nrm Jesu Christo. Vixit bene sit & pro doctore (vivo).
Dabatur Basilea 3. Novemb. 1586.

Tuam excolitatem reverentior colens,

Joh. Jacobus Grynaeus.

Respo: Dillingen 24 feb:

Geym. Scripsi officio in

Illustri & Magnifico Dn. Ludovico
a Sayn, Comiti Wittenburgensi Dno
Homburgi, patrono summo obser-
uando.

+

B 24. feb

26

5. Illustris & magnanimo Dñe, Quum mihi visu' esset & literariis colloquio,
& missis aliquot Disputationum Theologicarum exemplaribus, miram erga T. Cl.
observantiam testari, omisiss bellicas & politicas rebus, de quibus homo minister
Ecclesiastici & Academici negocijs circumfusus, & propti dixerim obrutus,
non soleo fasciari: de eo agere malui, quod Dñs T. Clementia ob oculos
ponit, tanq; Hieroglyphicū symbolum, quid de multis iam commonescat.

Non est in terrenis corporū palmbus tam pura, tam ardens, tam deniq;
constans Ecclesiastica & caritas, inquam erga frugi & bene moratos filios,
quam ea est plane divina in caelesti Patre, erga Ecclesiam, quā ab aeterno
elegit, & quam suis temporū momentis in mundo sanctificat.

Ego viri, si quando vidi agrotare filium mae clementiae, de pio patre
cogitans, missq; ammi affrdumq;, quodammodo induens, vehementer me
affici sensi.

Vincit autem viri patris amor, omnem seu hospitis officiosi, seu praecipientis
amorem: illum autem infinitis modis superat Dñi erga electos, seu filios, amor.

Hoc ergo cogitabis, inclite Dñe, te inmentem carum filium, D. Georgium,
si quando is adversa laborat valetudine: stare in conspectu Dñi Patris, qui
tua & filij tui & aliorū om̄ electorū causa, Filium vnguenti in cruce
pendentem, videt: ac qua caritate sub cruce militanti Ecclesiam is ipse
intuetur, cordis tui libro inspiculo, discet, ut Dñs Patrem eo possis
honore afficere, quo Abrahamus iam p̄ filij jugulo gladiū admonens.

Rursus, quū munde tuum filiū, recte valere ammadvortis, &
sentis cordis lachryas, ea in suavi illa dilatazione Halamoris eius, hoc
in mentis vernali, Ecclesia sua quoq; balcyonia dumnit̄s concordi,
in quibus schilatur Dñs in sanctis suis, & sancti in Dño Patre suo,
a quo se in dilecto Filio vñe diligi experiri: Sed hō illa non
esse diuturna, him, quia virtus fides in adversis vincat, & qua
fata militantis & triumphantis Ecclesiae nō debent confundi.

Toto aut̄ conde Dñs oro, per sanctū nomen Jesu Christi, aeterni
cum Patre Dñi & vñi hōis, ut T. Cl. & optimū filiū D. Georgiū: ut
illustrijs. Nassovos Comit̄s, ut hospitis quondā mei D. Eberhardi
Comitis Solmensis D. Parentis: ut laudatiss. Comit̄m Wolfgangū
Isenburgium, aliosq; Vivas, sincere & constanter vñs signi p̄ficient̄s,
& alienos a summo pontificio, ad gloriam suā aeternā & subditorū
incolumitatē, adversus Iberos aliosq; hostes tueatur. Vñm ut illis
orb. plenē persuasū, me tantū eis oīs facere, ut cupiā Basileā mihi
offerri occasionem ut generosiss. romū libens vñs officia p̄stādi.
Bonē vale magnanime vir. Basilea 18 Octobris 1587
Clementia mae soruus

Joh. Jac. Gryphus.

aperta cum
in ne hanc
annuans
comit

primi modu
transse n
pripoti

Magnifico & illustri Dno Ludovico,
Comiti in Wittenstein, Dno Romburgi,
Dno meo clementi.

W. 24. 86. 87. Grynensis
9. 6.

LIBR. ST.
BIBLIOTHEK
BEROLIN

S. Illustris Dnō, Fator me non facere officiū litteris scribendis, non quod nihil sit quod me exsuscitet, sed quia viror in medijs laborib. homo fragilis, & mortalitatis meae ignarū sentiens. Quod autem halcyonia Heidelbergae deservire ~~per~~ ^{pro} vocationem necesse habens, dixi: Satis mihi fore si occasu meo firmam insperandam hinc ecclesia, id nunc in Dnō Iesu, qui successus magnos clementer concessit, gaudens, libenter repetit, persuasus habens me sepulto, non defore testis veritatis, cuius causa supremis. annis videor mihi non dō vulgaria symptomata tulisse. En c hoc mihi solatio, quod sonat in Templis nostris consonans docentū pastorum concordia: nec, nisi unus i' diaconis, ubique tamē cramboni clam coquens, nos interdum exorat: sed ita in Eleusina sua mysteria, nec possit ob ingenui infirmitatē, me ausu ob Magistratus metum, in publicū effundere.

Lator aut me posse, coram Cnisto Iesu cordū scrutatore, qui facū & asserationē omnis destruit, hāc clementia gratulari, ea Dei dona quae pater filium suū Ludovicū ille deposuit. Inter ea omnes pietas & amor Dei, tranquillitatis & moderationis gaudiū, Cupio aut & publico & privato meo loco, eiusdem proclori insillare pias veritates & rariū hinc exempla: & probo Theodosij fidem & institutionem: ac spero Dnū benedicturū vitae filij sui.

Hispaniam de bello Sabaudico non attingam, tantū hoc T. C. fatior, me anxius esse de Geneva, & animadvertere ex litteris sancti Iovis Beza, hunc quoque anxiosius curis exerceri. Scripsit se absoluta paraphrasi in Jobum, iam pater me, in primum nomē Theophrastū, deposcitur. ut si quid illi deo ferat, divulganda curem. Nolo malē ominari: sed nec vos probo qui hyperbolici sunt, quid vel nullū, spreto hosti, paratū esse auri: vel summū esse clamat. Redier. ad nos longa pacis incommoda, inter quae ipse voluptuaria vita, quae insatiables ad militae labores firendos reddidit. Et sapienter cum pio Volrado a Plisio repetit illud Demophronis, qui in bello Lamiaco, dicebat, sibi non placere, quod microla prima cunctas suas fuit, non aut vii ad ea ad successus vergendos, videret: ac nosse se, nos gradus tantū pugnare posse, non dolendum. Dolendū aut est, verbis quibusdā idem, quod principib. quibusdā sua tantū sperantib. imbuī posse, quando sua tantū alienis, hanc proximis, vix esse misera, opinatur. Urget mundus poena fatales: inter quas tamen Filius Dei summū sanctū servabit. Gratias aut ago Cnisto, quod adversus arma Hispanica T. C. & alios pros gubernatores iuratur. & reverenter queso, in quā fiducia clementia mea motus, et ad D. Comitē Nassouensem, de duob. vris filijs, rogatus scripsim, mirā negotior, si sit opus, excuset, & me in grana ponat. Non enim timore erroris ramos inter pello: nec sani oculi op. D. Iesus tuā clementiam cum generosis filijs & tota familia, custodiat ab omni malo, & infuset in necessario bono, ad gloriam suā. Basilea 20 Junij

Quae tua clementia in Dnō reventur

J. Grynaeus

Georgi de sua functione, Ludovico
filio & dolo Sabandino.

Mudri & magnifico viro, Dno
Ludovico a Sagn, Coniti in Wigim-
pim, Dno meo clendi.

W. 19 Julij 184

PL. ST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

S. Illustri & mihi vire observande Dne Comes, Non debetam, homo mini-
me politicus, & qui nunc Ginevensis causa magis quā necesse sit,
afficor, litteras dare ad illustres homines. Vix enim quicquid dignū
viri lectione affiro: & n. pius Melancthon dicere solebat, nihil
habeo G. praeferens lacrimas: sed tu hoc corrigere soleo, & pro lachry-
mis substituere precis ad dnm Iesum. Placuit mihi mihi duo Cry-
sostomi apophthegmata, Afflictiones matris suae exoranda pietatis.
Afflictio pedagoga nosse vult. Vnde autem sub pastora Dei
firula proficentis, gratulemur nobis, quod res nostra, secundū
divina providentia tot esset, nos autem pro nostro gulto arbitrio
fluunt. Beza magno animo vult, sed ita tamen ut, ut a me
consolationis remedia oblata, boni consulat. In eo falsus nō
fui, quā supponit. mensis. conferremus de bello isto, semper
tegetus sum, in ea me esse persuasione, plus esse tribuendum
ijs, qui tandem aliquid ~~procedit~~ pollicetur, & praesentē cito & fide-
liter: quā illis qui soli omnia praestare voluit. Sed sorres
animus ab ipso.

Filius tua clementia Deo cordi est: nō vult pie, iusti,
temperate & studiosi. Idem & fatis carum Comitibus faciunt.
Hoc tantū mihi praefer opinioni accidit, quod Gletzmarmus
non videtur communionis ipsius Academicae admirator esse,
quā ego ut res familiaris incommodo, consui fovendam.
Proficiscens ad Solmonsb. Tugurū, ibi foras mansurus, aut
hic, sed ad alios rediturus, aut Argentorātē abiturus. Rogatus
ab eo committabo illum bonis, qui sunt Tuguri. Dns aut
gubernet. vultum. Quidquid sanē hominū adolescentis
facio, id omni, virtutis, nō questus causa p̄fio: & ad Dei
gloriam respicio.

Tranquilla est ecclesia & Academia nostra, quod vult
domus, cunctis lacrymis fidei indicat. mihi olim valde
vixato, redimendus erat.

Efflorescent quaedam pia & lucida ingenia, quib. cordi est
vra Urologia. Ea res mihi solatio est inter labores, quos,
paratq. oēs meos fratres supponi, & quāvis mortalitatis meae
sentiens, susceperis. Dns Iesus tua clementia servet, cū
tota familia, & protigat filius in die armorū: vultū Comitū
Eberhardo Solmonsi. Basilea 3 Septbr.

Tua clementia reverentior colens

Grynauus.

Illustri & magnifico Viri, D. Ludo-
uico a Sayn, Comiti Wittenburgensi,
Seniori, Dno meo clarissimo.

Pfe. Hamm 13. Sept. 1699

9 c.

+

S. Illustrus Domine, Consulto breuior sum, quia ad vos redit Volradus à Plessen, qui bona fide narrare poterit, quid rerum apud nos & in vicinia nostra, agatur. Spero autem tua clementia exhibita fore ipse Epistolam D. B. Za, ad me scriptam, qua quid de iure Italico, ma' mecu' sonhat, exposuit.

Vnum hoc mihi videtur, & apud nos dominionem & apud alios, bona fide de Basilea nostra testandum, quod licet res ipsa loquatur, tamen non omnes agnoscunt, qui alibi maiore cu' licentia vivere malunt.

Magno hic vivitur, favor: sed non minore, imo maiore, alibi: & vivitur hic sub caelo salubri, in terminis Germania, Gallicae & Italiae. Vere Religiosis amantibus, non habent quod in Religiosis publicis exercitijs desiderent, si vernacula nostra, seu Gallica delectentur lingua. Efficiuntur ut liceret Gallis uti per omnia sua liturgia: & quantum mihi dat Dominus, concilio Gallis Magistratus & civium benevolentiam. Fuerunt autem in summa apud nos grata & honore filij vestri, tuus, inquam, magnanime Dno, Nassovij, Solmenses. Vident enim prudentes & candidi assumptores, Basileam decipere florem erudita iuventutis: tota Germania. Nulla Academia est, qua plures Medicos & Jurisconsultos, publicis ornari testimonijs, quam hoc tempore nostra: etsi non pauci, clam admonentur, ut salvo pudore suo, abeat in alia loca, quando nostris consensibus doctrina & moribus nodum sanescunt. Inde et quod frequentissima habentur Disputationes Iuridicae, in quibus si si generosi homines exercere volunt, habent certe occasiones ^{proficiendi} praeclaras.

Nihil dicam de meis Disputationibus mensuratis, in quibus filius tuus nunquam fuit muta persona, sed plerumque alijs eo maxime, quod recte inprobande demonstravit recte si intelligere qua diceret. In promotionibus autem publicis iuxta habetur ratio vestrorum felicitatum, qui cum gemma, amantissime excipitur. Institutum autem vestrum & Gymnasium, in quo felicissime docetur pueritia & adolescentia. In eo optime & illustris D. Conradi Comitis Solmensis, duo nati minimi, qui sic fuere, filij, rectissime poterat insinui. Verum praecceptor, homo rectura sibi vni rustici placens, à communione ceterorum comitum, Gymnasij, Ecclesiae germanicae, illos, quibus tota erudiendis par non erat, abduxit, nec quemque nostrum regem ipse voluit sua institutione: qua res mihi doluit.

Ita autem probo, quod Praeceptores filijs vestris adiungitis. Summum in consilium, quo ductus ad quasdam publicas lectiones generosos adolescentis accidere voluit, idem probo: nec enim qui ^{singuli} privatim docent fideliter, paria cum pluribus publicis docentibus facere possunt: & vestri filij aliorum exemplis excitati, maiores progressus cum alacritate faciunt, quando publicis quasdam, nonnulla vno privatim discunt.

Vere autem testari possum, cives Basilienses plerosque, Magistratus exemplo, amare ordinem doctum & discretum: nullas esse dissidias honoris: honestos esse congressus Ecclesiasticos & Academicos: & mediocri diligentia, Deo grata, doceri: cetera inspectione aliorum.

cum bene natus &
educatus discipulus,

Nunc & alia, quum res ita sese habeant, demiror quosdam pro-
ceptorum ad lustra Epicureismi, versonhom⁵, Dolim, & quosdam Italos, ~~in~~
loca tendere, relicta Basilea? Primum sane nihil spero, dum hoc com-
memoro: sed dolet pl. quum video pessimos fructus quarundam, non necessa-
rium peregrinationum: nam de necessarijs non laboro. Hoc igitur certo sibi
tua clementia persuadeat, in pacata urbe nostra, vestros filios & totum similes,
commodissime & vivere & in studijs proficere posse: si modo ~~forte~~ preceptorum
eorum primum, libeat audire & publici doctorum monita. Juniores, optime
in eleganter exedificato, bonisq; doctoribus instructo Gymnasio: ceteri
in Academia, recti institui possunt. Omnium istorum oculatus testes D. Volradus
à Plessen & D. Feyerhus esse possunt.

Mitto mea clementia mea exomologem, quam opposui clamoribus
Ubiquitariorum, qui horribiliter in me & alios debacchantur. Ego crabrones
istos, a culis maledictarum armatos, ala corrumpere nolo. Inimias, silentio blasphemar:
et pro illis orabo Cimpum. Bene vale, Dne honorande. Basilea 26 Martij

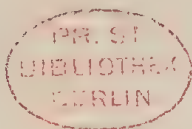
Tui nominis vni observans,
J. Grynæus.

De studio & Basiliensi academia

Illustri viro, D. Ludovico à Sayn,
Comiti Wutgenstensi, seniori,
Dno meo plm honorando.

B. 20 Apris 1590

S. Illustris Dñe Comes; Gratias ago Dño meo Iesu Christo, quòd is huà
benefolentiam mihi conciliat, quæ certè solatio mihi est: & cum oro, ut
mihi det. tam gratiâ, quâ & huà generositati & alijs pijs probari possit.
De rebus nostris hæc tantum, ad Dñi, qui facit ut in tenebris lux
emergeat, hæc solus avobis edicatur possit.

Est inter D. Buzam, D. Sadeclen & me communicio dulcis consiliorum
et studiorum, quæ, ut mihi perhonorificæ & planè necessariam duco,
ita latè prodesse reformans per Helveticas Ecclesijs. Cuius dulcedine,
alioi Lausannensium quorundam, quorum dux Auberius medicus est, qui
Donum Munstrum urbi sibi et alios quosdam adiunxit, amaritudine non
nihil perfundit: dum cogimur, tam domesticos, sanctificationem cum
iustificatione confundentes tragædos, quæ ex ternos hostes ferre: in
ter quos Pistorius est, unus hoc agens ut eodem modo nos tres
exagitet, quo Wirtembergicos. Py quidam & prudens, negant
responsus captanti, more gerendus: quid manifesta sita rurs:
et Ulberi, pro quo intercessimus Berna, amenha.

Respublica nostra paci assuetæ, mihi videntur multas ferre
adversariorum injurias: et exquiri vultus illud: post folia cadunt
arbores. Urgent autem peccata nostra Dñi iudicia: ac ne quidem
evadens lacrymis videor mihi illa: satis deplorare posse.

Concueniens recens victoria ornant Dñus, qui vindex
causa egredi, & ab hoste circumventi, 200 ex his trucidant,
80 captant, & interq; hos 4 centuriones: ut mihi sanctus Senex B. S. scribat.

Mortuo marchione Jacobo, frater eius restituit Munistrum urbi; ac
die Bartholomæi (quo illi postumus, Jacobus fructus natus est) conciones capite
sunt haberi in territorio Laeburgensi in quo locat 23 pastores. Vnum
hæc sunt quæ mihi curas augent, quòd subscrittores illi fore illa concordia;
Lutheri causas potius quàm Christi agant: quòd, nisi fallor, terrena
plurimum spectat, & a nobis alieni sunt: quòd, se superiores id & extra
telorum pachi esse putat: quòd interea pistorius postulat. patronus
fretus, nihil non molitur. Ideo oro Dñi, ut in illo territorio,
vni Christi fidei sincere annunciari curet: alioquin res non multo
melius habitura videntur.

Andreas Cardinalis Austriacæ in Vicaria Congianna, nunc residet: nunc
Episcopus vagatur Ecclesiolas in suo territorio Iuhancis artibus: & hæc
Bucellas superiores, fœderis socios et adiutores consiliorum.

Gallica apud nos Ecclesia, nequaquam (ut ex Eusebij libris, ad vos delatâ
video) desijt. Imò, hoc tempore quo anxij sumus fratres, me rogât, ut contra
quorundam civium quidam, adesse pergat: quod & cum bono Dño, faciam.

Boni consule, inchoat Dñi ex tempore Epistolâ, & me illustriss. Dño
Nassoviensi Comiti Johanni commenda, qui dabitur. Christus familijs vestris
clementer & ubertim benedicat. Basilea postmodum Michaelis 1590.

Qua clementer
observans J. Grynæus.

S. Magnanimo Viri, Vt in tota mea vita semper erravi, quoties oculis
monus meo, à scopo gloriae non tantillum deflexi: sic exporior
me plane obstupescere, quum bellus Geneuense inueor, & ad secundandam
causandam Lysibiam regulam, prima causa actiones pensito, quum contra
ad Lydium diuini iudicij, cui respondent. ea quae sunt, lapidem, ora
potius nobis exploranda sunt. Equidem de ys, quae in illius verbis mania
sunt, aliud indicio te viderem malo, quam fabellas perscrutari.

Hoc tantum tegeri liber, quod omnia confrenti in mentem venit,
omnia sic diuinitis geri, vt ne domui quidem in iudicium dent:
sed magno ipsius bono; magno adversari malo: magno et ad Laconi-
cam lunarium cum dedecore. Minimi aduersi casus, nimium nos debilitat:
lenes et successus, nimium fororis reddunt. Et multos, vt cum Ulysside
loquar, habemus spectatores sermonum, & auditores factorum. Quicquid
agimus exemplo Apolloni, id succedit: vt cum nuper collecta langore
succurremus viduis, pupillis & peregrinis, in quibus est Christus, eo,
inqua, loci. Quicquid aut mundi spiritus sequentes agimus, id omni
nobis in memoria reuocari videri vult: Cadimus, inquit, nec praebeamus
cura sagittis. Interea tegatur libonas exoratus, se per exhaustos,
dejectos, imbecillos, contumere opulentos, Iberias & fidys, fomes, introdos.
Hoc boni superest, quod qui docemus in templis verbi concordem
sumus: nec fermentum quod Alberius, coniudib. viximus quibusdam spargit:
locus damus. Lugomus in vultu mentis, nostra causa, aduentus nobis
Sadeelem, qui magno suo bono, in castra caelestis schola vocatus est.

Nec Pistorio, nec Ulbero, nec alijs oblectatorib. respondeo, huius
quia ad Cyclopib. non possit huius, huius quia Sata a magis necessaria
uis auocatus, cum surdis loqui mallet, quod cum pps auditorib. Et scito
me valde debilitari varietate laboris, maxime in curandis & doloribus:
nam democratica huius, vt Epuro & Pluto locus sit, valde laborat:
et quidem passim.

Oro autem te, vir summi mihi honorande, vt qui dabitur, me
commendes magnis illis viris, Nassomo & Solmensi, coniudib. quibus
cupio persuasum, me Resp. & Ecclesiae causa ipsos reuereri, meri
consensum ad pe' docib. in vestris Ecclesijs & Scholis, precos meas
cum ys coniungere, & naddurapur communioni sandorum seruire.
Potesse quidem vna vita mea spina prolongare: sed ignarus
mortalitatis meae monitor, facit, vt me ad metam immortalitatis
accingam.

Gratias autem ago quod superiorib. mundinis dignatus es ad me
dare libras. Pollicor autem historicas, siquid fide dignum, et necesse
vulgo notum accipio. Familia mea, & vt cum sumptu loquar,
vix columnis generosis filijs suis, quorum tuus vix, pcor cum viri
benedictionem, vt sit cur laudatus. parens de filijs gloriari possit: Bas-
leae die equinoctij vni.

Qui nam inelytus virtutis vire colit

J. Grynus.

Illustri viro, D. Ludovico à Sayn,
Comiti Wirginsburgo, seniori, Dñe
nobis summe honorando.

Apud
B. S. p. 91

Ms. St.
10.11.1784
BERLIN

Illustrus Dñs, Gratias ago Filio Dñi, quod is flexit animus huius,
ut de generosa filiorum, vita, ad vos et secundis, me curare
redderet. Sic enim afficior cura & studio vobis, qui mecum vixistis
(viximus autem hoc sexennio, postquam Heidelbergam me reduxit Dñs,
meum & hospitium Academicum) in absentis Dño commendam, redire
nonnullos, volui redimere complere. Minus autem & Nassovius,
et Solmensibus & carnis, qui à me digressi sunt, Dñs Iesus magis
ac magis benedicat, & vos ab omni malo custodiat.

Genova, idem nunc exprimitur, quod y, qui aliquandiu febri
paroxysmos sentire desierunt, interque spiritus & metus sunt. Ut Sa
autem hospitium irreconciliabilem rem habere, mihi dolet: sic hoc unum
mihi solatio est, quod Dñs habet proconsorem.

Pontifex Meluenos pontificios belli socios facile habiturus
videtur, si quidem id quod à Gallorum Regibus. prae illis debetur
grande as alienum si persolveretur, pollicetur. Vnde ille benedico-
ne fumosa alios, potius quam auro, ditare maulat: plumbi
potius quam angeli prodigium famulus. Doleamus sum nuper
salso responso, quod Regius Legatus, qui Salodori dedit,
Friburgensibus. solutionem à Rege Navarra flagitantibus, dedit:
Navarrensis, quem vos Gallorum Regem esse non putatis, nihil
dedit vobis. Itaque non est quod vobis pollicear.

Academia nostra in lucem est propter obitum Amortachy J.C.
qui reuera fuit comitum boni & verbi oraculum. Pie autem
obijt 25 Aprilis, per pneumonia exinctus, ut accidit D. Sadechi.
Catonagui tranquilla sunt omnia. Gymnasio autem ab hinc
biennium reformato, bene benedicat Christus. Minus res
et pontificios quosdam nobiles & alios liberos suos huc
ablegare, & fuisse in Arcolampady Catecheti eruditur.

Si quid mea clementia gravis à me praestari, in his locis,
possunt, admonitus, libenter faciam quod fides mea infirmat
vires.

D. Iesus J.Cl. & illustriss. D. Iohannem Nassovensem,
D. Conradum Solmenensem, conservet & regat. Basilea
4. May.

Qui mea clementiam in D. Iesu
vires rediretur,
J. Gynarus.

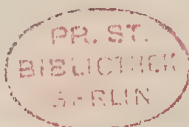

Thomae et magnifico, Dno
Lodovico a' Sain, Comiti in
Anglim, seniori, Dno
in h. pl. obsequio.

+

N. 18. Finij Cgi 1513

S. Illustris Dñ Comar, Facit grata recordatio humanitatis, quam imper-
tua clementia mihi immerenti prastitit, ut licet D. Zundelinus,
vna, vridica & disertis Epistola sit futurus, gratitudinis in decla-
randa causa, visum sit testari, sumpor me fore memorem vestra
benivolentia.

Sonchus senex Bi-Za, quentur, & vrbem Geneiam modis orb.
exhausta, ab ijs qui mutuo dato pecunia causa confus annuos
exigunt, admodum virgini: & nunc apud Pasubres ab Allobroge
magnum consensu exorant, qui seu in provincia, vel adversus
Geneua sit ducendus. Ego de his rebus cogitans repeto dicta
Crisostomi: Auxilium diuinum nobis adess, quum in injurijs mansue-
sumus. Item, Auxilium diuinum per bonam vitam nobis conciliandum ip-
sopo aut de humanis auxilijs, quae interdum ne quidem ij, quorū
res maxime agitur, fiunt, cogitans, minor illis non venire in
mentis vel ipud Seneca: Alteri viuas oportet, si ubi vis vivere.

Quo erga doctissimum fratrem Johannem Piscatorem amicus sum,
exposui ops. D. Grunradio. Mihi non vacat irasci talibus viris,
nec animus in res: Veneror & diligo virum. Interrogatus ab
alio de quaestione theologica, respondi ex verbis Dei praescripto:
ignarus, quod de eadem plures exissent. Bene mereri pudeo,
& pudeo, de discipulis D. Piscatoris, & ipius quidem causa,
si qui huc venerint. Quod autem colebro, q. tuam clementiam
exspecto, ut consociationis esse vult. Ego nunq. non nobis
meditandum conseo, to: Diligite vinitatem & pacem.

Filiū tuā clementia Argentina nō licuit salutare. Vinitus
theologorum quorundam consuram, mīminū, praerit Lobitū
& illustrem D. Carolū Truessem, continui: ut amicorū tran-
quillitatis ratione haberem. Fletū ē spiritus fides nō colligimus:
confido in reditū ad nos fructū, si Cuiuscorū mores redi-
fuerint, vinitati in hunc sanctum testimonium modesti per-
hibuerimus.

Cianthno duci Tetrapolitani nri, ob vrbemana homolochia
grauiter responsuri videbim, quando ille leniori horū Epistola
abreus res in praedictum.

D. Jrens tuā clementia custodiat ab omni malo, & instruat
omni vero bono: benedicat in progredi ma. Basilea 9. May.

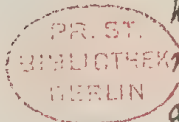
Tua illustris dominationis
obseruadiss. J. Grynarus

Wulsi D. Ludouco à Seyn,
Comiti Wigenstonge, Dno meo
Clementi.

Indellengas
Jhr 14 May 192

S. Illustris & praeclarissime D. Comes, Quum hoc tempore mirifici sermones, de inclina-
tione Henrici & regis Franciae ad Pontificiam supererogationem, circumferantur, & quasi
nemo unquam magnus graviter lapsus sit, ac postea a Deo & castigatus & creatus, prae-
dictis res agatur: nolim sane ante tempus iudicare, idque non eo solum nomine, quod
mihi probatur, Philippi, apud Burgundiae ducis illa vox, ad temerarium quendam prin-
cipum Anstarchi prolata: Caue multa dixeris de principibus. Nam si vos nimium
laudatis, minuetis: sin vero vos vituperabitis, periculum vobis creabit: Verum etiam quod
potius cum S. Scriptura, priora & posteriora eorum mihi consideranda, & illud Davidis
reprobandum censeo: Non abicias me tempore senectutis: quum deficiet virtus mea, ne
deferas me. Quia loquuti sunt inimici mei de me: & qui observant vitam meam,
consultaverunt simul.

Sunt quidam principes instar caduci floris, aut instar deciduae pille: quum
illos terris ostendit Deus, nec ultra esse sinit: ut vidimus factum de Eduardo 6. regi
Angliae.

Sunt quorum res priores laudatissimae sunt, posteriores non item: ut sacra
historia de Asa rege Iudae testatur.

Sunt contra quorum res posteriores prioribus virtutis & felicitatis causa
longa sunt anteponenda: ut in regis Manassae historia videre.

Sunt & omnia ordinis politici, quorum nec priora, nec posteriora
laudem mereantur: ut movent exempla Ahas, & pessima filiorum.

Sunt denique, quibus divina grata id praestat ut totum priora & posteriora
sint praeclara: non quod melli aloe non aspergatur: sed quod res grata
divina hoc praestat, ut pietatis non minus in adversis fortunatis & sibi
auspicatam exprimeantur, quam in secundis. Nunc vita, & gubernationis tenorem
a Deo Patre per sanctum nomen d. n. Iesu Christo precam solem, Principi electori
Fridrico & Palatino, Dno meo: quem adversis exerceri video, sed ijs qua
firmant iudicium, apud reddunt magnis & necessariis conatibus, & docent in Deum
num respicere & ab eo solo pendere. Equidem non dubito multis principibus
plurimum id obesse, quod omni metu soluti, indulgent voluptatibus: & persona
sua immunes sunt. Philippus rex Macedonum populi Coroneam victoriam,
ab epulo surgens, summo capiti imposito, exercebat choros immodeste capiti; cumque
Domades, huius captivus esset, exclamasset: Minor te Philippo, quum tibi fortuna
Agamemnonis personam dedisset, Thyrsis opera facere? Quam multi autem, qui
tamen alijs leges de Religione dare satagunt, vino assidue madentes, Thyrsis opera
faciunt, neglecta Repub. parum minus memores, quod Philippus bene monenti gratiam
rehabuit, libertati & ipsi & civibus Atticis cum concessa? Sapii autem nos monent,
ut Deo commendent assidue precibus Principes & magistratus, quorum bona exempla
maximo vni suum subiectis. De rebus novis nihil sembo, quod nihil relatu dignum
occurreret. Hoc autem epistolo tegiani visu per, me tua Clementia in Christo
Dno observandi, tam cum tota familia & Republica propitia. De providentia commen-
dare. Basilea 8. Augusti.

Qui tua clementia

vero colit

J. Grynæus.

Illustri viro, D. Ludovico d' Sayn,
Comiti Wirgungsbirgo, Electoralis Aule
Palat. Supremo Magistro, vobis mro
Clementi.

Hindliche 18 August 93 15

S. Magnanimo Dñe, Sunt, qui existunt Gallorum Regem, nondum ita induratum, ut in viam revocari non possit, prout Principum comminatione, de eo, si pergat exorbitare, deferendo.

Intelligunt quidem, superiores v. sacra Scriptura rationes, ductas ab ira cuncta divina, pñi posse: sed tamen, quum is, secundum Deum, vna Ecclesia derelicta, amplexus sit praesens seculum: & iam exprimat sibi ab hoc verba data, idum sapere vellent.

Ego, donec videro eum voluptatum studio deditus, à Deo alienum esse non dubitabo. Sed, quum voluptates istas teterrima specie abeuntes, aloe sum-
morum vita ceterum excipi, vir catroquis minime incautus, exprimat: quid si latuit se libera admonitione expurgat à letargo, quum ex ea colligere possit se pro desperato nondum haberi, & esse qui sic peccanti iustificatur, ut resipiscendum sint in prelio haberi? Vnde si eum Dominus admonere dignabitur, excitabit eorum corda, qui cū fructu id faciunt fuit.

Sabaudus, aliquoties cū Bernabius de pace agit, seu quod alibi haberet quod agat, seu quod Gineuenses (quorum nullas in huius modum fecit) à socijs verbis, arti finem, serungere cupiat. Bernabius tamen prater Tugurios & alios conformis specialis fidei epistolas cū Gineuensib. mih, & nostris adhibendum: & Gineuans. legati, nullas se cū Sabaudis pacem inhiere, in qua ipsorum ratio nō haberet, deliberandi de conditionib. pacis copias fieri. Exachs quinq; supplexans, tentabitur conciliatio, qua vna non sit firm & luti conglutinatio. Auxie in & Gineuensis misere exhausi, pacem desiderat non fucosa.

Ego cum de ius conciliatombus inponi & omni cogito, habeo cur Gregory dictus reputat: Pacem cū bonis habere mali nō possunt. Nam si, eodem iudicio, pacis radix est humilitas: qua satellitis aut ipsi humilitas esse possunt? Vnam nostri conjunctis animis res suas agat, & non in officio Alcibiades contineant.

Nosce qui fiat, ut de serenissimi Principis vna homi exoratis cogitanti, cura, ne quid illi in se aliquando accadat, animus nō parū afficiat. Vnam, omissis suis, sceleris iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, tolerantiam, lenitatem: vnam dicuntur praelatum certam fidei. Atq; id faciet, Deo dante.

Quis observanti, patuit Augustiani, tanta est virtus, ut reverentia cum hac clementia commendare non dubitum: tametsi ille spira acturus sit, nec aliud desideret quam benivolentia, qua dignus est, qua vna Religions est amans.

In columba seruet tua clementiam grata & mihi Jesu Christi. Literas 2. Clementia legi cū fructu. Basilea 9 Octobr.

Chens tua clementia

ex anno J. Grynaeus.

Ulrichi Domini, Dr. Ludovico Comiti
ad Wittgenstini, magno Aulae Electoris
Palatini Magistro, Dno mro Clementiss.

Hindob 16. 8. 93

MR. ST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

5. Illustri & magnifice D. Comes, Servat quidem Dominus, inter medias gentes
humani confusions sua septem milia, totum, qui Bailem non adorant. Quod in
Ela accidit, ut se solus supersubum esse, & ad mortem quam putaret, idem
multis alijs, ac in primis pjs gubernatoribus, qui se digne socijs fidei operantur, maxime
quis ambigat? Jurabant cives Attici, se pro patria fortiter pugnuros, & solos,
& alijs iuvantibus. An non igitur Ecclesia & Respub. gratia. vir bonus, labores
& difficultates gubernationis aequo suscipit animo, utiamsi animadvertat, a
pluribus se impediri, a paucissimis aut iuvari? Quid animi censemus fuisse Danieli
inter medios leones sedenti, quum illorum vim diuinitus cohiberi videret: interim
in eodem lacu versare? Virgine Princeps, donec in Deum solum respiceret
(quod una per via huius militiam totam faciat: factum aut, Deo feni, ser-
vamus) mundum nunquam habiturus vel equum. Si didicerit gloriosum esse
Christi probum, etiam ijs admirationi erit, qui se illi opponunt: si, quod Deus
avertat, vel tantillum indulserit mundo, huius perfidiosa esse ludibria exprimebat.
Audio Christi fidelem servum Olemannum p.m. aliquando dixisse: Ita Satana
responsum vel, ut progrediare auderetur, non autem vel latum digiti retru-
cundo, eius inguys occupandi copias satana facienda facias. Quod ille
de principe mundi, id ipsum de mundo statuendum censeo. Unus Daniel
in aula Babylonica, vel multa adversa tulit, multorum in barbarorum
conatus elisit & viros reddidit. Ne nobis persuadeamus, nunquam futurum,
donec in his terris regnemus, ut inter pauciores paleas, quam tritici
grana misceamur. Bene autem scaber quod his a vento non ita vel, ut
illis periculum. Nec ideo somno, quia de milita vestra togata cogi-
tans, non dubito pro deplorare confusions. Sed meminisse oportet, ut
ordinem inter medias perturbationes, in eo quoque conspici: quid bonorum
iuxta & malorum minigmo, Deus mirabiliter vultur, factus, ut pjs ora
in bonum cedant.

Senatus noster, concionatorum, ideo in comitatu Nombelgarico,
ab Herardo Suporintendente circuli, quod post subscripta concordia
Jacobondrensis formulam, ausus vel Deo & veritati dare gloriam, apud
nos cum famulata habitare vult, donec vocetur ad altius Ecclesia
minisum. Intenta autem vel vult ad D. Tofsanum epistola scripta, non autem
missa. Nec causa calumnia fuit. Nunc quasi non satis sit lugrum
Ecclesiam pastore spolare, harmonia, absque Principe, facultates eius
sub arresto deponere. Fas cupit intercedere pro Electore, a Principe
Wurtembergico obtinere. Id mea clementiam scire volebat. Fui auctor ut litteras
ab illustri D. Alberto Manouio Comite ad sermum Electorem, potiret.

Deum patrem precor per Christum Deum, ut tua clementia multiplicare ea
omnia dignetur, qua ad vitam & pietatem faciunt. Basilea 3. Septembris 93
Tua mea clementia
vult colit

J. Grynaeus

Musci viro, D. Ludovico à Sagn, Comiti
Wiggenferio, magno electoralis Aulae
Palatinae praefidi, Dno meo clentia.

Heidelberg 27. 7. 1693.

S. Illustris Dñe, Ego de Rege Gallorum alia non habeo, quam qua tua benignitas
 crepat. Ad iusta Dei iudicia adoranda me libenter converto, & mihi alijsq;
 meulis & hanc Gregory magni vocem: Rationem de occulto Dei iudicio
 quarene, nihil aliud res quam contra illius consilium superbiere.

Ut autem Principem Electorem, & vos omnes qui ei adessis, Deus regat,
 & consilia sua vobis suggerat, Deo. Iosum precor: quia non dubito vane
 nos tentari. Quum autem prorum concordia & solatio & praesidio sit,
 iam florentius esse cupio. Sed vnam semper nobis cordi sit quod vni
 dixit Augustinus: Concordia no' p' esse sine iustitia.

Quod Rusp. Christiana nobis videtur esse instar confracti poculi
 crystallini, errore iudicii fieri ne dubitemus. Sunt enim vnum in Christo,
 quotquot sunt ex Deo: carum ne quidem syncretismo coalescant, sed
 dum nos oppugnant, lupinam inter se amicitiam colunt. Nos singuli
 id miridemur quod Bernardus dixit: Non res vix foris, cui no' crescat
 animus in ipsa rerum difficultate.

Admodum me exhilaravit Dominus reditu D. Rodolphi a' Salis,
 qui & iam recuperata valetudine, mecum introitu de Repub. confrot. Nec
 mihi sapi in memoriam revocat Seneca dictu: Neminem, nisi sapientia
 sua placent: Julia laborat fastidio sui. Boni enim consilii adversa &
 secunda: conversationum privatam & publicam: praedicta imperita multu-
 tudinis, & aula in qua vixit istus evanescent, cui & nuncium misit.

Facta res, apud vos, superius mensibus, sps, nobili viro Iohanni
 ab Helms, praesidi Badenwulmii, de eius filio in numeru nobiliu pueroru
 qui Principi electori servit, cooptando, primo quoq; loco vacatu: ut novu
 D. Plisimus & alij. Etiam atq; una oro tua clemencia, ut beneficiu
 vel accelerari curet, vel denegari: ne negligatur puer, qui cu' patre
 versatur & excedat vocationem vestra. Interost bene vos mereri de
 alioru Principu familiarib. si qui in fide Christi, ut hic res, vobis fide
 conjuncti. Si benefays suscipere debemus, iudice Ambrosio: felicitate in
 benemeri de bono viro.

Adhuc madant Tetrapolitani consilia, de pace inter Gencuensis &
 Sabaudu, qua vna non sit bello nocidior. Politarche sciunt hunc sinonio
 artificio vi, & ro nomine cauti' fide agendu consent. Sed profecto, ut oia
 alia, sic hoc quoq; servatoris dictu viru est: filij huius seculi prudiores
 sunt filij lucis in suo genere. Vnum bene habet quod vult & regnat Iho-
 nas, qui comprehendit astutos in sua astuta, & statuminat mansuetos. Si mani
 clemencia vna cu' sereniss. Electore, & huius familiarib. toto corde commendo.
 Basilea 14. Novemb. 1593.

Qua dominationis
 observatis. J. Grynus.

ni fides nostra officiat, qui illa
summa

Magnifico et illustri Dno Ludovico
a Sayn, Comiti ad Wittenstein, magno
Electoralis aulae Palatini magistro,
Dno mro.

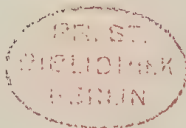
Humboldt in his XL 93

Magnifico et illustri Dno Ludovico
a Sayn, Comiti ad Wittgenstein, magistro
Electoralis aulae Palatinae magistro,
Dno mro.

Hildesheim 1693

S. Inclite Dñe Comes, Toto pectore precor Dñi Jesum Christum, ut animi componens, huius vires ita instauret, ut diutius Palatinatus & huius subiectis adesse possit. In his alia, quae Principi Electori à Deo precor hoc alterud est, secundum ipsius vitam & in fide virtutum, ut si nunquam defint fidei monitores, quos cum auctoritate conjuncta prudentia ipsi reverendos & caros faciat. Eo nomine turbatus sum nuncio de tuo ex aula discessu. Cuiusmodi deinde nos ea quae diuinitus data sunt, boni consulere: ut qui nihil in hoc genere proprium esse, sciamus: nisi in Deum ipse tenorem officiorum terminari, nolimus studio propriae quietis, abrupti seriem beneficiorum quae Respub. praestare poterit. Erit autem, illustris Dñe, humanitatis tuae, in optima accipere partem, quod & deus, Respub. Principis, studio ductus, cupio & te & alios, qui sancti Dñi in consilio seruiunt quam diutissime clauum moderari.

Sunt qui ob Lugduni deditionem, patefactis viarum clauis, Geneuam non nihil respirant, certe tolerabiliores pacis condiciones obtulerunt, autem. Intra paucos dies legati urbem, pacificationis causa rursus conferunt. Nosque Magistratus, qualem quidem in eo est, hoc vult agit, ut ne quid agatur quod fraudi esse possit Geneuensibus.

Eadem Lugduni deditione interurbantur hispani Zanhus Meluehorum consilia. Intelligo hoc quoque Lucernatis agitare animo, ut missis Lugdunum pedibus & signis, oppidanos in fide erga Legatos retinerent, sunt et qui noceant multis in Belgio missuros. Sed inania belli, omisso.

Carperat nos Deus prospera formula cingere. Proximodum autem subducta iam & videtur. Facili autem multa & magna nostra peccata, ut virear ne non recrudescat.

Ecclesiae per Meluenam concordēs sunt. Valeamus fratribus, qui Louca & Seduni magno numero sunt, & a pseudopiscopo excedunt, qualem dat Dominus, adsumus.

Vnam Marchiones Badenses, Principis olim mei filij, à vobis se flecti perantur, sic ut agnita veritate & puritate doctrinae, quae apud nos & nos traditur, ora suorum quorundam Hierophantari, qui ex ijs locis in quibus docui inter pericula, quum glacies perfringenda esset, nos acerbè perstringunt, & quod magis dolendum est, miseram plebeculam attonitam potius reddunt, quam Christus doceat.

Dimissem oro tua clementia, ut sibi persuadeat me si qua in re in hac Rhoni ripa vi seruire possem, admonitum promptè facturum officium.

Bonè vuat tua clementia cum tota familia, ad Dei gloriam.

Basilea 7. Martij 94.

Qui illustres tuae orationem

Vere observat,
J. Brynaus.

Alleson & magnanimo Dno Ludouico
a Sagan, Comiti Wirtembergensi, Electo
natus aucto Calahne Maioni, Dno
mro clench.

Hendelbe ig. Martij 1694

S. Illustris Dñe, doleor hac Chrysostomi sententia: Etiam omnes, qui mare & terram incolunt, conveniant ad laudandum, nocere nequaquam poterunt ei, qui à semetipso non laudatur. Sed enim ut à nobis ipsis non laudamur, toto pectore precor Filium Dei, ne nos finat forhuding cordis nostri, neve nos patatur ambulare in consilijs nostris. Cogitatur enim vniuersalis experientia, non esse hominis dirigere viam suam, sed praeuirtre, ac promde seipsum omnium grauius lacerare. Maneamus igitur in Christo, ut Spiritu eius acti, nec in nos ipsos, nec in alios finus injuri. Nec turbemur Maturologorum intemprie, quorum videntur est amena: quia in si minus visum sit Deo vrorum patronos, voluptatibus plerumque ebrios, respicere: perillos tamen exerceat iusta sua iudicia iuga eos, qui à veritate quidem aures auertunt, ad fabulas vero diuertunt, roqz nomine ipsi sibi secundum prauales cupiditates coaccuant doctores similes voluhs illis Pappianus & Montanus.

Ut autem illustri hae dominationi reditu in patrias sedes, benedictione Dei insignum: sic aulae Electoris Palatini, ordinem, praesidia salutarum consiliorum & actionum, vnam gloriam, à Deo precor: & inter alia donum agnoscendi, quot modis hoc decennio, Deus gratia sua praeseham, rebus incertis (si quis humana spectet) intalescentibus, declarauerit. Esei minimus positus iam per octennium, minus explorata habui ea, quae publicè apud vos gesta sunt: quia tamen in exorathis invocationis Dei, & gratiarum actionis, studio habui obseruare documenta prophetae Dei providentiae, in Repub. & Ecclesia vestra, agnoui videnter, Deum adesse Principi, vobis omnibus. & ijs qui Christo sanctum apud vos testimonium habemus pertubuerunt. Videor mihi vidisse plerumque vos à sinistris tentatos fuisse: sed fere ab ijs, qui ne quidem suam ipsorum personam tueri, nedum alijs vel obesse vel prodesse possunt. Ex adversis, aut timor Plinius in panegyrico, secunda, ex secundis aduersa nascitur. Vile autem est ad vsum secundorum per aduersa ~~per~~ pertubuisse. Sustinuistis vos quidem vna cum vnoqz Principe, aduersa: sed Dei causa: & ex portis vestris Deum ad dextris stantem. Jam videtis aliquot nebulas disiectas: quae si quandoqz coeant, & gradientem pariat, ea quoqz scuto protectionis diuinae excepta, videtur.

Quo loco res nostra sint, indicabit opt. viri, Lingelschmus & Hippolytus, quorum conspectu & colloquijs me exilarant Domini, qui dum hoc tempore multis inferuendi ansas mihi praebet, praecclare mecum agit. Suetonius scribit, Domitius Vespasianum Imp. ut cum intalitudine laboraret, causas tamen cognoscendis & dydicandis fuisse intentum, & causas hoc Apophthegmate exposuisse: Imperatorem paratiori oportet. Vnam nos usqz ad extremum spiritum Dño seruientis, apprehendamus vitam aeternam ad quam vocati sumus! De rebus Gallica: tragodia ideo non scribo, quia fabulas litris aspergere, religio mihi est. Seruet tuam clementiam cum tota familia horum gratia Dñi nostri Iesu Christi. Basilea 4. Septembris. Magnifico D. Muttono multiplici. Dñus gratiam & pacem & D. Grunradio: ac D. Volrado à Plessen, carissqz pps.

T. clementia

Servus J. Grynaeus.

Illustr. & magnificens Comiti, Dr.
Ludovico à Sagn, Comiti in Wirtemberg,
Electoralis Aula Palatina & Imperiali,
Dno meo.

Handwritten: je: 76C94 20

5. Illustris Domine Comes, Quia tanta est tua benignitas ut literarum compellationem, hominis inter funera servati, non asperneris, non equidem de belli inani bus sen-
bam: sed de eo, quod mihi de Regi Franciae cogitanti, & statui Ecclesiae in Gallia
animo in ^{hunc} mentem venire solet.

Regem, iusto Dei iudicio, & exerrari ab alijs, & exerrare alios, mihi persuado.
Si sub crucis Christi vexillo militare perrexisset, mediocres successus plus gaudij illi
attulissent, quam nunc illi firmiter tot urbium & provinciarum simonica subiectione,
non tam ipsi serviens, quam ijs quibus ipsi legis dare oportebat. Sic ingenuus vsu
Mundi, ut procos suos cibum in flamma potere cogat adhibito melle lito gladio,
quem interm aduersus eos vibrare nunquam cessat.

Sed ut ille non mediocriter, nisi omnia fallunt, exerror, & Pseudoclerum,
& Pollicos illos auctores, qui, quum singuli sint, catholici tamen dici gaudent.
Ille enim nactus est suffragatorem suum, qui a tenuis admonitus est de eius
idolomania & turpi vita: & cogitur impari iugo Pontificis & Regis colla submittere.
Hi vero vident facultates suas una cum sanguine, civili vero bello, absorberi: &
sunt exemplum verius. Cadimus, inquit, nec probemus curam sagittis.

Interca, Deus Ecclesiae in quibusdam locis clementer benedicit, ut ex libris prae-
miorum Danai & Boza, accipio. Et quum quadam ingratia turbas dent, si
posito omni metu, misopatagos in theologia agere, permittatur: sale tribulationi
ea respargit D. Jesus, ne Drum offendant, turbas sibi & alijs dando.

Quum aut regnum diuisum sit: & aliquem oppressis multis principibus, & Imperij
spolijs, sit auctum, quid si, exemplo Pannonici regni, tandem desoleatur? ^{affluunt} Certe multi
regis Galliae, dum Pontificum patronos agunt, Germanos Casares, & ut Italia
possessione tandem exaderet, & ut imperium videretur debilitatum agere huerentur,
efficiunt. Jam, quum Martyrum maxime, dein civium, postremo, & Carum
conductorum sanguis, pacis iuxta & belli tempore, a Regibus antichristis
effusus, clamor ad Drum, quis mereatur, cum cuius est vindex, tandem surrexisse,
& potestatem suam declarare?

Nuper hac, a Rege rediens, hac transierunt, Vnetorum Legati, a quibus D.
Baro Salensis, qui illos nouit, hoc vni cognouit, omnia in marto posita:
regiamissos magnificam expintos, quod vult videatur amicitia cum te ihs.
Coniectura est, de foedere actum.

In Burgundia comitatu, is ipse regius exerratus, qui antea non ita multos
menses, Lotharingi ductu militauit pro Ibero, oppida & arcus complures
occupauit: fornicari, ut Bullorum est ingratum, in iho. Nunc lingua bellare videntur.
Esi aut copia, quas Sabando Socer subministras, parum frigore, parum
quod nemo belli defutueretur, hoc est, Dei manu contritus ^{perit}, & eius reliqua
Girrensis. In hunc spectaculum, occasionem quidem hostis beneficiendi ^{praeuenit}
praeuenit: in, quum nunc Casula Admiralus, equis & pedites, non ita
multos adducat, rursus vniq; spe motuq; afficiuntur: ne Cainis desit sponso
accusatum tormentum.

Urbes Veluena, suadente Legato Regis, decreuerunt Legatos mittere ad Regem,
pecunia, quam vindex ei dederunt, & aliquem debita, fuit si minus hoc tempore obli-
uiri posset, curis regni apochis & hypochris in hunc collocanda causa. Sed vixit,
ut quemadmodum vixit, ita quoque fessus, hanc decreuerunt, careat auribus. Et fortassis
non progrediuntur Legati, postea spe fructus legationis.

Oro hanc clementiam, ut sibi persuadeat me, si quos mihi commendabit, huc studio
causa proficiscens, postea diu iam ipse q. desit posset, totum habitum rationem.

D. Albertus Comes Hanovius redi' valet Gineva: & in hrdū me de suis rebus
admonendo, exhiberet. Deus ipsū & fratrem gubernet.

Dilector memoria Comiti Nassorum, qui meū vixerunt: tamen nescio
ubi quātū nunc versentur. Si in Belgio militant, protegat eos Dñs in die armis.

Augio Regina traducta esse Scholam Herbormensē, ab illustrissimo D. G.
milo Johanne, cui Sandorū inferna recreat, benedictionē diuinā opto. Adsit et
Deus ijs qui in ijsus Ecclesijs & Scholis fideliter docet, & faciat nos omnes in
in ijsus. Ut etiam a ijsus regionibus impia arma depollat omnipotens
ille Iohannes, cum toto corde oro.

Servet nam clemētiā gratia Dñi nostri Iesu Christi. Doctori Paulo Grauo
salutem dico. Basilea 28. Martij.

Servus tuus in Dño Iesu
J. Grynus.

Rece Gallice in ijsus, alios necesse dixerit.
Etiā alij ijsus. Sanguis ijsus claudet
et ijsus. Necesse dixerit. Martij 2. 1551.
Burgundia. Turbos Helveticos. Suidas. confregit.
Co. Hanovius. Nassorum. Scola. Gineva.

Illustri & magnifico viro, D. Ludovico
Comiti ad Wirtensberg, seniori, Domino
clementi & plurimum mihi obsecrando.

Basilea 28. Martij 1551.

23

S. Inchyw Dñe, Ut maxime Ecclesiarum nostrarum domestica mala multa sint,
Mundi tamen cribri foramina obstruere satagunt mala multo sunt maiora
& plura. Qui enim custodit Israel, dat. v. mhr heredes, non modo
qui probati sunt innotescant, sed et v. illustretur veritas & exerceatur caritas.
Idem qui iudicat orbem iusti, fiat v. nuper in conspectu propi v. pro, poenas
dederunt asseclos quondam conjurationis Iberica: & v. sequani, vicini nostri
idolomanie & crudelitatis suae poenas darent, Hispani patronus atque in
eos grassantibus, atq; Francis aduersarijs. Jam Regi Lugdunensi v. pro digressio,
Hispani amissa, nemine repugnante, recipiunt. Ille vero Allobrogum aduersus
intra Genuas mhr & Lugdunum patrificiens, dicitur in Picardiam
cogitare. Prorsus v. Medici auertere defluxus in partes minus nobilis,
ita isti Mirumillones, prout illis conceditur, in alia atq; alia loca, bella
transferunt: & proponant ad fatalia loco, ipsos factus virtus hoc repre-
tentes: Cardinus, inq; v. praebemus contra sagittas. Nuper Sacrificus quidam
Lugdunum propalam, Quam diu, inquit, tyrannum qui firemus? quum ne-
deur regressus ab Hugonihmo ad Catholicismum. Itaque nunq; exoneretur
heros, qui illo occiso, in libertate nos vindicet? Consequens est. igitur in carceres.
Sed omnis illis, de Ecclesiasticis potius agam. Sed Sanctus ille viri
Simus B. Za nobis, dum naragnum in Ecclesys Helueticis amator
fouet, nobis omnibus charus, saepe in memoria mihi vocat. ille id Pompeij
Attici dictum, quod apud Cicronem extat: Nos pauci viderem illam
gratiam & robustat Atticam post civile bellum retineamus. Vnam & qui
in Scholis & Ecclesijs reformatis docemus, antiqua gratiam Christianam
retineamus, nihil facies per contritione & inanem gloriam, sed honore alij
alios praebentis. Non tantum Pontificij, sed et multi alij qui videri
volunt. Atlantes Ecclesia, nobis imminet, Ideo veritati & paci nobis
summi iudicandus erat: & ad inuicem malorumq; toleranda praeparandi
animi. Gemo autem Deum precor, ut mihi det, ne in hac aetate mea,
patiar me et a bonis, sibi in malis. irritari: ac idemdem
reputo illud Dauidis: Dñe, ne me deferas in diebus senectutis meae.
& exempli fidelis serui Iehoua in eius domo, Moyses, de quo scriptum est.
Protocarent. et cum ad maculas apud aquas purgij, quod male cecit ipsi
Mosi propter eos. Quia exacerbauerunt spiritum eius: & inconsiderati loquuntur
in labijs suis. Nuper gens nra in contritu Badensi, v. respondit.
Legato rō aetis, potuit aduersus Turcas decerne nulla potuit: & sumus ad eos
atendos: Hoc agat, ut Iberus defumat Franci & Bulgas bello p. h. re, & v.
vires suas vertat in Turcas. Fieri enim posse, ut pacata Francia, Rex belli
gloria clarus, sibi persuaderi patitur, ut ipso quoq; vires suas in barbaros
vertat. Prius quam id fiat, sibi inhi non v. bello in mania ardenti, copias
alio m. h. re. De Anglo, qui reu. ad mentis sanitatē, memorabili martyrio
Romae fundus est, nobis constare reor. Papa hic, videtur Innocentij 8. eloquij
omnibus blandus, nemini benignus, quod apud Volaterram legitur, promittit.
Seruet inā clemencia Dñus Iesus. Basilea 30 Augusti
Qui inā clemencia observat
in Dñe J. Grynans.

Illustri Dno Ludovico à Saxe, seniori,
Comiti ad Wittenbergam, patrono cle.
mentis & compati.

Sept: 95. 25.

S. Vivit & regnat in medio inimicorum Christus Dominus, & ut nos
castigat propter multas magnas causas: ita graviter punit hostes
suae Ecclesiae, qui hoc tempore pyrausta gaudium gaudent. Vixam vix
astollamus capita nostra. expectantes redemptorem, qui nunc quoque
dicit: Quid timidi estis: o exigua fide praediti? Sape autem animadverti
in mehi esse vultu nobis esse. Redi Seneca: Non est infortis, cui non
crescit animus in ipsa rerum difficultate. Sed hoc nobis praestat Spiritus
Christi, quo exhorricus ille caruit. Perseveremus in Christo, qui noster
Episcopus est, coram Agonotheta Deo Patre nostro, per virtutem Xystandi
Spiritus sancti. Bullae instar vbi nunc timidi sunt, sed pereunt
paulo post. Sanchiribo, fassi in contraria studia, timidi erunt. Enim-
vero nec illa turpida vox de nihilo est: simplici dolore quoniam
licet, ne foras dupham. Diurno igitur dolens sensu contenti, id potius
agamus ut hodie vocem domini Dei nostri audiamus: quam ut
de crastino anxij, minus quam par est de ~~re laboramus~~ providentia
Dei tribuamus.

Iustitiam autem precibus apud Dominum, & oremus ut ille pias & honestas
familias, quarum lumina quaedam nuper in vicina vestra subduxit, regat
& regat. Iustus quidem vobis est Satan, quia videt vna vocem doan-
tum, & scriptis, & vestro exemplo & auctoritate, oppugnari regnum
suum. Sed non plura obtrahit, quam manus & consilium Dei decreverunt.
Et ut quod sentio dicam, Minus periculi est ab hostibus apertis, quam
a falsis fratribus. Doluit mihi, quoniam intellexissem superioribus mensib.
~~Ab~~ Iudicium tot habuisse hospites: tum quia ~~vix~~ sua plerumque
spectant, tum quia sumus in viles obscurae Reipub. Non meum est leges
dare magnatibus. fateor: sed meum mihi est bene precari eis, & optare
ut qui nos in adversis negligunt, dum vna aliquo loco sunt ea absumant
qua in vultu ex lacrymis subditorum collecta sunt.

Genus nostra scissa est in contraria studia. Catholici, quos vocant,
donec argenti fontes loquuntur, vbi colunt: Nostri nuper ad Gallum
Legatus missis, Lugdunum, sibi ut pro nullo data pecunia sanguinem
perhuerit. Quale tulerint responsum, non est obscurum.

Religionis status tolerabilis apud nos est, vna tamen bono recti-
tutemur. Mitto aliquot Scripta tua clementia. Si quid velati
dignum cognovero, scribam, Deo dank.

D. Jesus nam clementiam servet, vna cum vnicuique vris Comibus: &
tueatur fines vestros. Basilea 20 Octobr.

Litteras 2. clementiae
accepit: & habeo gratias
quod scripsit.

Clementiam nam meo
observans J. Grynaeus.

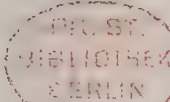

Illustri & magnifico D. Ludovico
a Saxe, Seniori, Comiti Wittenburgensi,
Electore rubricis benignissimo,
Dno meo clementi.

26.

Ph. Dillmann: 14. 8. 1795

S. Illustris Dñe, Quum intelligissem T. C. ex aula Heidelbergensis theatro domum ad suos
ipse revertam, vixit mihi in mentem id quod in extrema eius Epistola habetur: Deo autem, bono-
rum fonti & auctori gratias ago, quod Palatinum in meliore statu relinquo, quam mihi rui-
mentum: pro cuius conseruatione, & Ecclesiae augendo, eorumq; salute qui vineam Dñi fideliter
colunt, Patrem seruatoris nostri orare nunq; obliuiscar.

Gratias ago Deo Patri domini nostri Iesu Christi, quod in placuit tuis & collegarum
consilij uberem, pro infinita sua benignitate, benedicere, ut res sane ipsa loquatur Palatinum,
prater nostram, qui infirma plerumq; fide & sp̃ sumus, expectationem: & contra quam nobis
parum aequi volebant, meliore in statu nunc esse.

Sic autem de instauratione Ecclesiae & Repub. cogitans, statuo, Mediocrem statum multo
plus boni habere, quam ipsi intelligamus, qui inuidum de reducta quærimus, de scisso
iocundis, vel potius cordis parū solati. Nec ut quid in aduersis quibusdam rebus, boni infit-
nee, quantum in carnis iudicio in secundis, mali, obferuantur, utrum bonorum malorumq; de-
lectum habemus.

Semper itaq; praesentem statum Ecclesiae Dei proposito respondere statuamus, & ut
vnius tantū boni gustu ita doledemur, documentis gratia diuina, ut auctorem maxime
celebrare, quam vlla de re querimonia mouere.

Lebentur sane T. C. ita gratulor, ut olim cuidam Hungaro gratulatus est, pius ille
Melancthon, his quidem verbis. Quum autem audiam te in huius classica & armorū fragoribus
cum inuocatione Filij Dei coniungere euangelij studium, Labores tui Deo placebunt, etiam
hoc luctuoso tempore fructus non ceuuntur nondum conspiciuntur. Nec Hieremias vidit suorum
laborum fructum, sed posteritas ab ipso seruata vidit, & videbit ipse cum vniuersa Ecclesia
in vita aeterna.

Credo aut & T. Clementia & alijs pijs gubernatoribus interdū concedi ut fructus suorum
lab. in conspiciant: ut sua ipsorum experientia docti, succedentes fructus rerū aduersarij
fide & sp̃ fortius suprent. Sunt enim vicis rerū ipsarū, ut experiantur abieci,
quos consolatur Dominus, etiam nū quando foris pugna, intus terrores ita eos exorant,
ut caro eorum nullam habeat relaxationem.

De Repub. non habeo quod scribam, nisi quod agnoscam diuinis nos huius serua-
tūm capigari. A' nunc usq; ad pedū plantas, in plenisq; nostrū, non est sanitas
& ipse facere huius me nō facere bonū, quod volo: sed malū, quod odi: & factū
deploro meas infirmitates. Multū it, nisi fallit iudiciū, sic publica in-stant, ac
si huius esset Religio & Gubernationis diuinitas, nunc in hac spectanda esset
gloria Dei pra' orb. rebus mundi. Ideo sapius illud Ieremia repro, Misericordias
bonae quod nō consumi sumus. Habet in Deus suos Ionathanes & Danielis in
in Democratijs, qui naufragij disiectas tabulas colligunt: locum, quibusdam videntib.
quibusdam fingere inuolantib.

Formula quinet prius adhuc nos per inuolantia
inuis index capigat. Inde fit, ut in huius morientes & conualescentes incedam, in
in Christi seruus ad finem in necessitate, ut in collegarū alacritate exemplo alam.
Et cur habeo cur Deo agam gratias, me, in huius proprios labores ita confomanti,
ut non desit voluntas vultus respondens. Cupio it leuare prouolantia
labores & dolores. Sed favor maxime turbari, quorundam vultu manifestum
in urbe & agro sua quarentū, & nō semper ea qua sunt Christi, moribus & negligētia.

Et Galia nihil habeo, nisi quod Rex mihi videtur factus exemplum proterbij, Quam
multum laborauerimus, in eodem in statu sumus. Videri sibi inter nulle discrimina rerum,
versandum esse: videt successorem Condari filium vix vix in regno successurum, cuius dispa-
chonis non sola proemia videt. Exorant in eius opera & Legatos Dominus: & con-
huc fratrum quorundam nostrorum ingruia, ne sibi indulget & domestica dissidia arat.
Nunquam enim fere defuit, qui a sacra charitate separantes, praelexu Zeli turbas det.

Nunquam obijt fides & exoratus Christi noster Felix Trubius. Bernae, recti cum
collegis docti Samuel Nussius: Grynæ, pius Boza pergit Christo servire. Apud
nos mediocritas & tranquillitas: & intra quadriduum X. J. C. promovebatur: neque enim
pius Academiae hactenus inaccessam reddidit.

Si me pastorem ouiculas in via universae carnis conitari volet Dominus, hac
epistola testari facere volum, Me reverenter bene precari T. C. & toti familia: toti
et illustri familia Comitis Nassoviorum & Solmonsiu, i quib. florentos aliquot vidi,
quibus et bonum a patre lumen opto. Sin vero me paulo diutius militare
volet Dominus, redibo ad hanc scribendi exercitia: in praesentem cum occurreret aliquid
semphone dignum. Somet T. C. Du prus Christus. Basilea 20. Noueb. 94.

Tua clementia
vire observamus J. Grynæus.

Muschi, viro, dno Ludovico d. Sogno,
Comiti ad Mogenium, Seniori,
Ecclésiæ Christi, amantissimo Na-
turo, dno meo.

B: 14 Jani 1595

Gratia et pax Dñi nostri Jesu Christi vobis multiplicetur.

Quum Deus i conspectu, non aut i cordibus vestris, subduxerit magnanimum Conuicti Utgenprimum, facit idem, tum ut in vobis porro dupla de illius spiritu penes vos remaneat, ut successus in opere Dñi progredi possitis: tum, ut opundet quem diadochor ipse elegit. Ex summo vniu, idem & de politis gubernatoribus dici posse, quod Chrysostomus exponens Act. 1. 24. de Apogiohis et Amisus dixit: Non equidem dixerunt, Elige: sed opunde Elestem. hoc ip. quem tu elegisti. Scientes quod prius omnia a Dño fuerint ordinata.

Habito autem & D. Jesu Christo et ubi gratias quod dulcissimus hris prolixo me exhilarauimus. Hoc tamen id aperte scribo, ut sapius & copiosas litteras abs te aucupor. Ut ut vniu nihil illis gratis mihi contingere possit: maior hi ip. Ecclesia, huius, quam mei habenda ratio, qui satis magno gaudio afficior, quum audio Christum in suis apud vos magis triumphare, quam princeps mundi cum sua Synagoga velit.

Ego, quantum dat Christi gratia, in opere Dñi progredior, et boni consilio quodam & alter iohannis collegae mihi strenue adiut, paratissima nix etiam ad euangelium. Video vniu non otio dari, ut quae Christi sunt potius, quam sua, quarant. Uigui mi habent cur lugiant obitum Filias Trubij, qui fidelis pastor erat, et ornabat minimis virtute.

Eti carpit populus quosdam apud nos: nondum in Academiam inuaginatissimam reddidit, aut promotiones remota fuit. Nodie in seipsum Minisum illum, qui i Rhina ad vos profectus, litteras a vobis mihi attulit. Reliquit is 8. libros et arummosa conjugem, quib. ut adfingit det Dñs.

Magistratus Humanior monuit, ne pauperum aedes infectas frequenter: vniu bono multi in famis remedia a me requiretis, desiderat officium meum: quae, quantum dat Dñus praecepto, paratus oculus, si iubent papae. rum princeps, bono innotet.

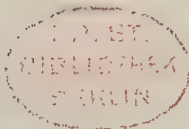
Lator est qui a pijs quibusdam diuinit. impetro pauperum. alenda, Scholasticus noster. Et video ex illis quosdam in meliorem esse.

Obsecro ut per D. Marcum Zum Lam (quem Christus cum D. Boetio et alij pijs seruet) mihi mittas 20 exempla, noui vestri carochismi. Nuper vniu exemplar dedi nobilib. Virgineulis Sebastianis nobilib. Alzatis, quae apud nuda nobili in uicinia versatur, ut firmato Eugij famula illa munda. Seruet Princeps et vos oes Christus hris. Basilea 20 Novemb.

Dñus antiquus
I. Synanus

Venerabili viro, D. Ottoni
a Gmünd, amico meo
et discipulo patrio.

5. Ignosce mihi quæso, magnanime Dñe & patrone, quod paschalibus mundinis officiis non foci sentiendo, & videri sum diligenter tua clementia. Prædem desysse mei iuris, itaq; dum proxima quaq; tracto, sapius quam decet, omitto ea quæ humanitas erant. In tantis autem impiorum & regnorum confusionibus, post divinas scripturas, imagines in natura thraho occurrentes, ad institutionem & consolationem meam & aliorum, intueor. Rapi quidem se vehementissimo motu, Sol una cum alijs sideribus, patitur, a primo mobili, ut ab ortu in occasum, & ab hoc ad illum, circū circa terram, moveatur: ut tamen, toti terrarum orbi diurna & annua spacia conficiendo, profut, obliquo motu, leni moderatoq; illi in contrario, utidem fitur: Sic vti Ecclesiam militantem, & in ea singulos quoq; sanctos eximios, regnum & populum vntusificandi, vehementer circumagunt: illius tamen contra nitentis, & vigilantis, precibus, consilio, exemplo, multa ingenta molimina eliduntur. Ac inordinum infirma organa gratia Dei, destrunt munitiones & vim satana: ac sapientia sua moderantur multa, leniunt non nulla, & fleunt vehementer ingenta. Credo in tua, mclite Dñe, opera, Deum vi, ad sananda Ecclesie vulnera, ad revocandos ad harmoniam docentes in Ecclesijs: quos vltim concordēs, tantum ea tradere, quæ vira & necessaria Ecclesie sunt.

Fratres quidam in Rhena, unitati Sacerdotis convicijs in Calumniam p.m. disputationem thrahmcam insinuerunt, quæ si edita fuerit, videtur magnam traxuram exatatura esse. Quasuo vti de Mediatore Christo, ut is ipse vti & paxos. Fisi, sententia p. B. Za nosui, dardpika recte tuentur, in nonnunq; mtr ires Jias naturarū singulariū proprias, & rarū a notediop. ra discernunt, & alia quædam non satis expouunt: in eo tamen laudandi nomine, quod fratres censura sua subijciunt.

Mitto semper Regis Scotici, quod vti documentum iudicij illius.

Nupur hac redijt in Gallias, Episcopus, Legatus Regis Galliarum ad Papam pro impetranda absolute (ab omnibus, ut reor, beneficijs) prudem missus. Is Caleti iactura parvi facit: Regi successus proprios gratulatur: eidem multum deberi, quod Hispano, pacem desideranti, nosro bono negot, affirmat: negans Italos Principes & Venetos boni consulturos, si pacem Rex cum Sabaudis, incat. Bonnavis nupur proditorem, cuiem Lausanna, supplicio afficeret, seclerum circūstadijs suppressus, hū propter illius conjuratos, hū p. conspirationis auctorem. Fuentanus Holophrones nupur hac iur fici, & iam in Sabaudia res novas moliri: humentur vti a Valesys exptire cum exercitu, dicitur. Sic feliar inducie cum Grenuans. ad Augusti pmodū pacta, fide punita servantur. Sed regnat Christus in medio inimicorū suorū. Is tuebit omne surdū sanctū Grenua & alibi.

Dux Wirtembergicus, in nra vicinia Nombelgardia, an adhuc haret, ignoramus. Vanam seria agant Principes, omnes ludicris. Mei sospites Moravi, nihil nisi iustia i' patria accipiunt. Videlicet videntib. & dolentibus bonis & cordatis, securos in virantibus aurem dormire, quos pna carnis vigilare oportebat. Ipsi mtr Turcum volentem nolentem animo qui accidere dicunt, mihi videntur, fumos vendere.

Uelueha medioenter pacata est. Schola nostra tranquilla, n. & Ecclesia. D. B. Za sese collegit, & in in Schola thologica docet. Vicini Argentinensius suos Hierophantis indulgendo, accersit sibi multa magna mala. Dñg apruat corū oculos. Sermes nam clementiam gratia Christi, una cum illustiss. genero & regis familijs. Fidi epistolæ, oblata occasione, cal. Junij. tua clementia.

D. Rodolphus Baro à Salis, omnia bona v. Cl. precatur: & recte nunc valens, latatur sibi cum omnibus belli Ungaria nihil esse negotij. Inhibetur tamen finem ab Anta.

Servus J. Gynarus.

Illustri & magnanimo D. Ludovico
a Sagn, seniori, Comiti ad Vitzgenstein,
Eccelesie fidei nutritio, patrono
meo pl. colendo.

P. 23. Junij 198

frequentia orantes.
per horum regis fland.
p. bonis & malis plagi
cradim ratione & caritate
religionis: nro in aduoc.

Illustri & magnanimo D. Ludouico
di Sagni, seniori, Comiti ad Viterbum
Ecclésiæ fidelis nutritio, patrono
meo pl. colendo.

D. 23. Junij 1598

PR. ST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

S. Magnanime Dñe, Diuinit domi mea: una cum duobus Nassoyis, quinq; Solmanib. & Ortembergico Comitib. filius tuus clementer Ludouicus, postq; uro uere nobili Volrado d' Plessen, Geneva Basileam, remigrare, & contractus meū exponere, placuit. Una autem, Cuius cooperatus, non tantum terreni pacis administrat illis oib. qui mecum uiuunt, sed et designatur panis uita, quem solus Pater ille dat, ui. & uirtuti ei peditur. Eundem uere inspirari possū, me, inter labores & curas non oib. vulgares, non nisi uirtutis causa, & quia hericis familias magnifico, & munifico lator quum Dñs pater mihi dat uidet, quoru opora paulo pōt uidebunt in Repub. uerū dare hospitibus. Gratulor autem toti ipsi Schola, qua nouem comitib. constat, prudentiam Plessij, & doctum Praeceptorū, ac horū bonos mores: & oro Dñm ut uersos sua illa uirtuti magis magisq; sanctificet.

Belii Sabaudogalli in horū historiam, alijs, quibus ea magis nota est quam mihi, deservenda, relinquo. Ego sane, illustris Dñe, quod in Dñm respicio, in concordia uis recreor, iudicij terrore: propter nostrum peccatorū conscientia. At quum intueor humana, plani conturbor. Illis, inquit, Dissipratis de mutata ualitudine differens, qua praeter rationem, in bonū aut malū mutata sūt, non uerū confidant. Rex nos non didicit Christi: & necessitate curā uirtutis implorat opem totū, quoru religione damnat, pulcrū dñe seruire tempori. Sed omisso illo, de mihi cara Geneva dicam. Eam nisi Dñs ipse, in hacibus fecit, seruet: habituram uideo, inter homines quos fugiat, non aut quos sequatur. Dicuntur ^{Germanis} occupasse quadam loca uana. Ea, aut sibi seruire uolent, aut socijs proximis tradere: aut manu propinquoq; hosti restituere, necesse habebūt. Ibi si illa seruauint, inuidiosi, & in aduersus, minus miserabiles erūt: si socijs tradent, suo sanguine alijs seruiunt: si hosti restituerint, uigq; de fumo in flammā madent. Promissum in quorundā uanitas: & non prorsus iniusta nobilitatis querimonia, quod praefiduris nemo cuius praefidatur, pericula creabit. Vereor si in belli initia tantū speremus, nec de diuturnitate, nec de fine sans cogitantes: nihil in dica de uero, quo haud suo sansie inpruē sumus. Non aut hoc mihi sansfaci, quod quidā censet, tam dubie paci bellū pferendū esse. Sed quū ignoramus quid agere debeamus, hoc solū superest, in oculos ad Dñm dirigamus, qui mirabilis est in oib. oporib. suis. Ipse faciat quod bonū est in oculis ^{nostris}. In federa nostra, Dñs beneficio, pax & uirtus efflorescat. Clamāda tūc cū tota familia, & inprimis cū D. Georgio, quū probi noui: & alio T. C. filio qui me aut bimus saluamus, Deo Patri oib. uicis commendo. Basilea die qua Israelit olim Iordā transiisse ingressi sūt terrā Canaan, in offit huius uirū in carēptu nequē in offit. Qui uia clementer retinet.

Si uincit apud T. C.
Doctor Grocius amicus
in saluare pates.

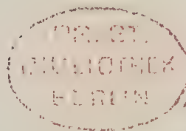
Illustri & magnanimo Dno,
D. Ludovico a Sayn, Comiti
in Wetzlarum, Dno meo
plurimum honorando.

11

B. 3. Maij

S. Gratias ago I. Clementi, quod ea nuper benignè respondit: & ex istis per
D. Tossani postiores meas literas, vni cum sententia Senatus Tigurini, ~~transmisit~~
de corde D. Altosaxii, inde transmissas fuisse.

Quod de domesticis nostrorum quorundam fratrum dissidijs I. C. scripsit, pro dolor,
non de nihilo est. Ego à Tossano, de imputatione totius iustitiae Christi, quam
agendo & patiendo perfectè implevit, superioribus annis interrogatus, simpliciter respondi,
disputatione conscripta, in qua numinò persurgens, causam egi. Postea intellexi,
quoniam, à Curio me adolescentè motus, à Melancthone refutatus & composita
questionem, rursus agitare cepisset: neque illius, neque discipulorum scrip-
tionibus, neque dictatis refutatione mea disputationis sine inde sparsis, me
passus fuit à magis necessarijs abduci: nec unquam in mentem venit igne gladio
scalpere. Vixit de Ecclesia, cui seruis possum bene mereri, & me, & alios pro-
parare ad migrationem ad Christum. Senho autem fuga contraxerit in me
nihil fore desiderium liberationis à toto peccato, & clare cognovimus Deum.

Pistorius, quid nuper Cardinali suo auctor fuisse, ut duabus Communi-
tibus in Turgora, quae sub tutela est maioris partis Cantonis Helvetiae,
Evangelij minister pulsus papam obtruderet: ac in Conventu Badensi,
privatum Pontificum suffragia facile impetrasset: Evangelicas veribus,
quae videntur ne Turgorum ad arma concurrant, non parum negotij facessere
cepit. Qui hac Archidux Matthias transiret, rogatum Magistrum meum,
commodum Baro Salisus illi monuit, Casaris interesse, & provinciarum
superiorum Austriae, ne in vicina mundo exercitatio per Cardinalem, Sivea co-
acta auxilia, subducatur rebus in Pannonia laborantibus. Agnovit id Archi-
dux, & fratrem se monitum, recipit. In hunc Pistorius apoplexia
laborare cepit, Etenim dicitur si vni-cumq; colligere: in se sentit se nequid
(excipiendū foris Cardinalis est cum paucis alijs) nichilam publici oculus fidum,
ut nemo, vel ex facie illis clemens, causa mea redemptionis sit ipsius sanitatem.

Jacobus Cuenus, Parisijs reversus, mihi narrauit, Cardinalem à Papa
missum, palam quidem regere, ut Rex, quae recipit de inquisitione
introducenda & de alijs Summis praeiur: privatum in hoc ma-
gnificare, ut aliqua saltem inter Reges pax facta, certa auxilia
contra Turcas, si foris Italia aggrediatur, impetret: quorum nulla
spes affulget, ipsius intus belligradibus. Videmus omnis meditari
inania. Sed vnum idem ipsi quoque nos faciamus. Mugnamur, aut
ille, molimur, subducimur.

Pro Ecclesiae nostro Christum precor, ne patatur illi crebriore familiaritate
eorum mihi, qui corporalibus exercitijs contendi, libris Evangelij, non
spiritum sectantes, mundo potius quàm Deo vivunt: voluptatibus suavis, quam
Dei amatores.

Utina benedicat Dominus Iesus uberem conjugio illustris Domini Comitis Philippo
Ludovici Manovae Comitis, cuius generosus fratrem quo loco res nostrae
sunt indicatum confidens, sum facio, ac I. C. & viros D. Comites, qui Christum
sincere diligunt, inde toto pectore commendo. Basilea 14. Octobris 96

Clementia tua servus

J. Grynæus.

Pistonus ut duobus communiter
in Turgora obtundere paratus
conatus sit.

Multis, magnanimis, Nemo, Dr. Ludo-
vico, seniori, a Sogn, Comiti Wigenburgio,
clementi, nro. Ono.

Bibliotheca H. H.

5. Illustris et mihi plurimum observande Domine, Fretis plenius nostra, qua me ob precanti
mea clementer Dominus castigavit, ut mundum nihil librari dare possem potuerim.
Plati theologicam de Mediatore Christo suam disputationem habuerat, sed nam
non viderent, a nobis rogati fuerunt, quod de Theodorus actionibus quoddam, a me
exoratae munus comode dicta essent. Nactus igitur iam non videretur.

Agnosco autem hanc clementiam piæ curam, qua sane opus nobis est hoc tempore.
Beza quidem antequam me a Domino Piscatore scripto privato, ita excerptus fuit:
ut quum ad me quoque eiusdem argumenti scriptum nissu viderem, tacendum
mihi ducere, licet illud circumferri ammirationem. Nescio autem an sit
usu ecclesie, si unus aliquis a consensu aliorum discodat, & tam mihi non
diversorum scriptis defideret, denique nova addat placita prioribus: ut ille
quidem mihi facere videtur. Sed non sumam mihi iudicium, et precabor bene viro sano
iudicio, ac certabo, qualis debet Dominus, charitatis officij. Et ita est munus
mei ratio, ut non vacet luctari cum ingenijs.

Admonitus autem sum a quodam viro bono, Iberos, qui sibi pontificos nostros Cantones
fordere iunxerunt, de Antiochia, salua, si viro placeat, horum religione, sibi iungenda,
summa tractare consilia. Vident illos militem in suis subministrare non
posse: hos autem posse. Ideo a Coltan societate eos abducere conantur.
Immola nationes multum possunt. Sed Deus dabit, spero, ut successu res careat.

In nobis vicina Burgundia tanta fames est, ut ea quoddam exinguatur,
et multi egredi ad nos et ad vicinos confugiant. Accedit et metus belli,
in illa regione.

Cesar novus videtur in Alsacia & Bruggia misis, hoc agit, ut nostram
religionis hominibus in finibus Austriae superiores sit locus. Saltem tempus
hanc consilia, quando auxilijs contra Turcas opus est.

De Pensione agitante aliud iam silentium est. Nondum ille gloriæ
obtinuit, licet spes amplissimas, velut Atlas novus vultus papatus, suis fecerit.
Habet et inter pontifices, quodam auguror, quibus sit suspensus.

Ecclesia & Schola nostra, una cum Repub. mediocriter pacata est.
tanto bono redi utamur.

Beza concionari capit. In Schola non docet, nec disputationibus transire
potest, quia obgrat funditas. De rebus Gallias nihil sani se testari posse ait.
Queritur militari ecclesia corrupta esse vobis disciplina.

Ed. Bano a Salis, vicinus meus, omni bono & clementer precatur. Luctatur
cum senectute et laboribus. confidit corporis invaleitudine. Sed bonus animus,
pro Domini gratiam, facit ut magno animo ferat omnia. Eius Arch. Matthias
hic mansiens ut persuadere conatus est, ut in Aquila aulam rediret.
Videtur ille manere esse in limine domus Iohanna.

Commendo hanc clementiam cum tota familia Domino Iesu Christo. Basilea
17. Aprilis 97.

Qui hanc clementiam
cum observat

/ G. natus.

141
Sbrì ed' magnanimo s'arrai, Da. Ludo =
uico à Sora; Comit in Wylgenstein,
seniori, Dnò meo clendi.

11

47.

S. Inchylo Dñe & patrone, Satus foret me, qui sine omni fūco faccor nūc non
parum debilitari, non quidem laboribus, sed tristi sensu scandalorū, & dissidiorū
quae nonnulli mouent, manum de tabula tollere & à scriptone abstinere. Sed nūc
priorum comitate, & non infrequētibz literarijs compellationibz, in quantum dat
Dñs respondere pergā. Quam aut, Christo teste, tuam clementiā in eodem
obseruem, gratulor mihi benignitatem tanta, quam lūx, quas nūp accipi,
satis testantur. Ago autem gratias clementiae tuae, q̄ tu non dedignatus scribere.

Etsi autem meos lapsus & multiplicem infirmitatem, quam sine seuis cur deplem
causas magnas habeo, me nequēq; dissimulare deor: fateor tamen gaudium meū
quod modestior & vigilantiū quorundā Ecclesiae pastorū gratia, quam à Dñs
accepit, in corde meo parit, aliorū humilitatē quos exatāt terrena spectantes mi-
nistrū, ita temptari, ut sūpō mīrer hos à quibusdā gubernatoribz fieri posse.

Huc accedit quod in Democratys, quidam interdū enunciat, qui ignari sūt
fundamenti Religionis, & diuis morisq; causa fugi (cuius spiritus desolantur)
profundius, nimia autem & proprii epicurea cū pontificis consuetudine corrupti,
refidi cradunt, & sibi similes vrbis ministros accipiūt, inq; preho habent.

Vulgus aut prorsus ē rudopulchē, in ceremonijs pietatem posita off opnat,
& vel mammonem colit, vel epicurū: nec sunt disceptatē iugum.

Intra Archiducis vrbis suam satagūt, & Episcopi cornua sibi sumunt, nec
ita nullos in nāssam suā, nūc quidē illicud, nūc vrbō cogūt.

Sed habet hinc inde p̄sonas Dñs noster semon sanctū, cui, spiritus sui
vire catulis subministrato, benedicit, ut lily m̄star inter mundi sp̄nas succrescat.
Inchylo senex Baro à Satis, qui 2. clementiā amātor saluere iubet, & p̄lo-
rata p̄r inuāliditatem fide sua, resumit id vrbis, dilectae conjugis nūc
decumbentis nomine, exoratur, sed ita ut fide mundus vincat.

Vouit, reus Legatū Regi Galliae adp̄nuxorū, Contareni, qui ip̄s diebus
hac iter fiat, homo vrbis & vrbis.

Tandem & Rex, Meluchos, si qua fieri possit in officio, vrbis, continendi
gratia, Solodoriū m̄st aliu Legatū, qui firebatur auro nonnulū onus
adventare. Vrbis p̄iculum vrbis ne thesaurus in carbonēs vrbis.

Vidimus vrbis Matthiae Archiducis, quo ciuibz vrbis. Senere interdū,
ne extra oppidū frequentēt conciones, ut appellat, sectariorū. Ita videlicet
bellū Turcū continantibz, aeterni munus offensa augonda erat?

Lodiguerū, reus audis Victoria de Sabaudis parta, & succosus suos
prudētē & constator vrbis, videtur prorogaturū inducias Geneuenses.

Roharosi, postq; aliqua sibi necessaria capita à Rege, Ambianū, magno suo
dispendio obfident, & torserūt, auxilia iam nūserūt. Vrbis solidum,
non simoniacū beneficiū sese obmisse, & p̄matur.

Mediocris apud nos tranquillitas vrbis: frugū terre insignis proventus. Sed vrbis
nam ip̄s fructus dignos ijs qui respiciūt, foramus. Si adhuc superos vrbis
pius Doctor Vocat precor illi omne bonū.

Seruēt tuam clementiā D. Iosus, cū tota familia. Basilea Cal. Sept. 97
tua clementia
Sernus J. Grynaus.

De his singulis scilicet
et quilibet de vobis et
eorum successoribus

Illustris et vniuersalis
Ludouico à Segn, seniori Comiti
ad Wigenpium, dno clementi
S.D.

Bartholomaeus 7° 297.

5. Inchylo & magnanime Domine, Quamq; in maximo discrimine Respub. (Christiana vestra) agnosatur tamen in Ecclesia Deus, & apud fideles magnum manet eius nomen. Ille enim ille in cordibus eorum, qui illuminatis oculis mentis Patrem vident, & quem ille misit, Jesum Christum, suum, nostrum certaminum moderatorem. Ille dabit vram pacem, & frangat sagittas, arcus, pectus, gladios & bellum. Ille hostes Ecclesiae reprimet, ac spolia detrahet robustis corde, lethaliq; vtrino, a se increpatos, sopiet. Terribilis enim deprecatoris tui, nec quisq; horum poterit consurgere coram eius facie. Ita i' cathis faciet audire iudicium, in terrenis homunciones necesse habere timere & quiescere. Exsurgat enim ad iudicium, ad servandum omnes oppressos terrae. Fimvero, quanto magis adversus eum Iheri & alij Antichristi insaniant, eo illustrior erit Dei victoria. Quod si residui quidam tumultuabuntur, illos in fasciculos ardentis samentorum ignis absumet. Stemus tantu in fide, & vota gratiarum actionis faciamus, quotquot non tam ipsu circumspicimus, quam eundem munus igneu esse in circuitu nostro experimur: & nos totos hostias suas ei offerimus, qui v. nos lucis suae facies suae illuminat, ita hostibus terribili vultu apparet. Ecclesia vni suae causa, vnderiat spiritus principis, & terribilis est regibus terrae. Quis autem, Inchylo Dni Comis, miretur, ita inhumane neglecta Aquensi Ecclesia, Dnum effudisse contumeliam in quosdam Principes: qui si illi constanter adfuerint, principes obstando, saluti vni qui populi opressi fuerunt, & suae consuluisse gloriae? Ego cu' Ecclesiam Basilicensem, pro ijs qui Christi sunt apud Nassovios, Bononios, Vofulos, precib. apud Dnum implo: ac spero futurum ut tempestas ista, quam eius administris maxime oblit. Vultus enim Dns & Zelotes est.

Reverenter aut hanc clementiam oro, ut silentiu meum condonet mea infirmitas. Favor enim me accepisse litteras, & debere gratias max. De justificatione Polanus in Parthenon. a se recognitis, pluribus agit, & sententiam suam vramq; in eam notis retexit Dominus, fideliter non enucleat exponit. Id v' indico, ut si inspicere libeat, non sit locum. Vnam aut armoni premissis no interturbet suas meditationes.

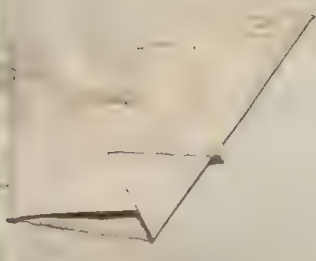
D. Baro a Salis, confes. Pontificis Cantones vram a' p'p'ur bellic. humiliter, quando, i' p'ncipalib. Tigurinoru, recens, quendam obitu factu sacrificio munus crustacoru ex g'state, supplicio proprio afficere: quod interrogatus, cur non tanto honorem delulisset, respondit: Ich geh' auf freier Landt prassen, das geh' auch ein wenig auf. Fiducia foveans Hispanomediolanensis animu illis addit, fugidam aut suffundunt Juvapini & Cappucini serpentes.

Pilegorius non desinit ad disputationis aleam provocare Tigurnos. Velle apud nos in locu conspici. Sed nostri no facile turbatori locu dabit: qui nunc meditatatur in Canobionu quorundam in Episcopatu Argentinensi visitationem, motu proprio: tum profectum ad suu Card. in Belgio vici Alberti gredis. Interea suis nequiss. o' ex parte satisfaci, & nullus papatus nobis magis, quod charus est.

Ad quaestione qua Dillenbergonus Ecclesiarios, de usu carnae in ijs locis, in quib. pie docetur, sed extra panis fractione eade celebratur, respondemus, quia dedit Dominus.

Hoc ipso die, quo ad requiem vocatus fuit ante 12 annos, Christi servus D. Ale. viamus, doctoris theologi honorem contulimus, Paulo, Danielis Tossani filio, quem latamur non tantu doctus esse, sed in didacticis non elesticis. Dns Jesus hanc clementiam, cu' tota illustri Joble & cognatis D. Conitb. servet ab omni malo, & inspirat in vno bono. Ann. Basilea 15. Martij 99.

Vre huc generositatis
observantiss. J. Grynaeus.

De discrimine Cistace imp: & Ecclie.
poloni partitiones. N. a Summ's sup:
plurio affert. pistorij. Tossani filij
pmoty d.

Illudni e magnanimo dno Ladouco
a Sagn, suoni, Conit: Mngensino,
Dno mlti ferme obseruando.

662
p. 182d

tantum,
^

S. Inclite & clementis Domine, Quum mihi quidem, ut & alijs Symmystis, religio esse debeat, discedere a publica Confessione Ecclesiarum nostrarum, cui acta Synodi Bernensis respondent, in augustissimo imprimis de Justificatione articulo, propter unius aut alterius Consonis praedictum: & hactenus charitati bene speranti dederimus, sacrum silentium ad animadversiones in nostra omnia, scriptas & dictatas juvenuti ab is qui non pauca proferunt quib. non animadversione sed et emendatione esse opus: Erut hereticae tuae tum prudentiae, tum aequitatis, in optimam partem accipere, quod non unus ipse, sed et carum mihi Collega, Scriptum illud quod tua misit benignitas, nos amplectimur. Patemur eos qui sibi nihil non indulgent, abundare suo sensu; & orabimus Deum, ut nos omnes sua veritate sanctificare pergat. Mihi sane non vacat Aristarchorum, qui ocio abundant, scripta legere, in quibus audio velut e' huius nos iudicari, ita tamen ut occurrat quaedam errata. Verum ipse omisit, T. Clementem & ceteros Ecclesiae Nutritos, quibus cordi est sincera religio, suis precibus ad Deum iuvandos, modesta & studio pacis veritatisq. a nostro ordine exultandos, & nequaquam atrocitatibus offendendos censeo. Beza nostror in Domino valet, docet & pinguis pater noster. Berna sibi canet a chresologys Allobrogis. Tugurum, Camilli Vicini (qui iam apud Belgas Sulbon est, & per figuram tragordiam multiplicem orsus est) & si fauentium Doctorum odium adversus veram religionem sustinet. Nos utique cuncti, ab una parte a Synagoga, ab altera a Melchiasis, domi quoque cum carne lucramur multas operas mundo tradenti. Geneva miraculo floret, stat, stabilitq. domus vobis. Praefata dynastiarum Ecclesiae subduda videmus. Videmus & bonos quosdam in magna potentia corrumpi: & similes esse is, qui tum maxime periclitantur, quum athletica res eorum evagat. Sanctos et multos in magnis habere difficultatibus, exponitur. Ideo mihi quidem videtur rectius nos verbi ministros facturos, si demus operam, non ut ceteros doctores videamur, sed ut ne deteriores, ne inquieti magis, ne nimis mundo dediti compremamur. Nutant Imperia, regna, principatus gentes, urbes. Ea querebimur, genus infelix, humana labare, Membra casu, quum regna palam moriatur & urbes. Persecutione, cuius prolasia videmus, nobis, ad quos longa pacis civis incommoda redeunt, opus est, ut discamus in dno conspirare, cuius protectioni, te, maxime dno Cones, & illustris. Nassovios, ceterosq. Magnates toto pectore commendando. Basilea ad d. xv. Maij 1599.

Clementia tua

Servus

J. Grynaeus

De Comprovento Justificationis
articulo & Ecclia affluentijs

Illustri Domino Ludovico à Seya,
Seniori, Conili Assensuissimo, Dno
mo pl. observando.

B.ultima May 1699

Grata & pax Christi multiplicetur in T. G. & cognatis familijs, ad nominis divini gloriam, & ad Ecclesie & Reip. utilitatem. Amen.

CRIST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

id est in utraque
partem composito.

id est nova proferre
vel designare

Illustris Dñs Comes, Quo maioris, ut cortè par est, facio, officia humanitatis, quib. Ecclesie & Scholae, & in his usque Sacerdotum, à tua clementia, & quibusdam alijs viris heroicis Gubernatoribus, recreantur & exhilarantur: tanto mihi magis dolet, quod Scripti illius, quod tua misit clementia, simplici improbatione, videor deesse paci, quae modis omnib. insequenda erat. Sed video Bozam, Smeekmijq, non minus quàm Polani & me, & Confessionis Helveticae, & Synodi Bernensis articulis, cum publicis scriptis, & verbo Dei consentaneis, plus tribuere, quàm privato, hominis docti, sed parvi aliter planè additi addicti, à quibusdā Scripto. Et tui censuram per annos aliquot, sic ut inuentus ad nos interdū accedentem facile animadvertentem didicisse sic suos mirari, ut nris nihil tribuendum videretur. & animadverti nobis leges silentij praescribi ab is, qui cum non paucas alijs, nos nunc in hoc, nunc in illo admodum errare, scriptitare pergunt: Et intellexi cum defensione theoseos (arguam, conjungi opiniones ut mollissime loquar, nobis nunq, probandas. Ideo si quando pius noster Senex, quid videretur, rogaret: respondere solebam, veniat quidem nostram doctrinam placide tradenda (ut in narratione Danielis, q^{da} jam prodit, Polanus fecit) ut orandū pro censoribus, & cavendū ne publici hostes animadvertat. praesudicio nobiscū agi: & deniq, nos nos monendos ne ratio bonū in animum inducat. Nemo aut id per multos menses (T. clementia excerpta) quod quidem sciam, super hac re mecum egit. Quum aut multa me premant, vix vacat ex alijs audire, quid alij moueant: & quos habeant applaudentes. (redo aut Paulum utiq, optimū canonem praescripsisse: Quotquot igitur perfici sumus, hoc iuramus: quod si quid aliud sentis, hoc quoq, Deus nobis relegit. Attamen in eo ad quod peruenimus, eadem incedamus regula, & inde finis affici.

id est collationem.

Quum nupr una cum conjugio hac iter faceret Archidux, in Belgij profectus, usque in Hollandias nris Oleam pacis pretendere: confirmant illius de pace consilium form. apud Auraco, qui per aliquot dies apud nos subsistit: & alijs idem alijs affirmatib. Saluta. ut Alberti, natus nris Georgius Fridericus Badensis Marchio, in urbe hac, à Salisio Barone, viro cordato, prius admonitus, ut de consequentia cogitaret: nec fratre inconsulto agere. Sed ille stipatus socio & affine, hoc se adducto, sed in ipso colloquij initio forte catarrhali correpto & abeunte, paucas re perada, digressus est. Unus Jesus vi negat. Cardinalis constantiensis, quasi nihil in Belgio negotiorū haberet, in finem pistorij, litras ad ampliss. urbis Tigurinae senatū deduxit, rogadū ut eam urgens: ut si posset turbas det. Et in pistorij ab ipso met diabolo in oras Constantienses, ad res turbandas, adductū esse, audientib. legatis Tig. & Lucernab. quidam Cardinalitus Constantinus, palam dicit: in viro veritate aliquando esse ostendens. Hoc elogio Apostata homo Romanae religionis exornandū censuit.

Prodiit Smeekmij Fridericus March. Badensis praclarus Scripti de controversijs Religio. nis, ammonitio ad fratrem: qui vna, duo ipsū illuminant definat Basileensi suo Superintendenti, crudeliter nos lacrimis in mania, usque afflicti, ita fovere, ut nostri Senatus honestiss. & acutissimae peritiae de finib. mania, suo bono, loci tandem det. Pauperib. ut provincialib. illius Basilea reuera in par nutrias op.

Bonè vale inchole Dñr, & pro tua clementia boni consule mea fiducia, quae curio tui op. observans, vna de benè sit illustr. D. Johan. Alberto Solmers & fratib. eius. Basilea 30 Augusti 1599.

Tua clementia
servus

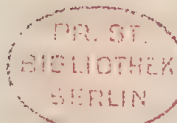
J. Grynau

Handwritten text, possibly a signature or date, written upside down.

Illustri et vire christiano dno Comiti,
D. Ludovico à Syn, seniori, Comiti
Witgenstino, dno clementi.

Handwritten text, possibly a signature or date, written upside down.

5. Inche Dñe Comes, Epistola tua, quam 13 Octobris scriptam, 24 Nouembri accipi, pars altera, de rebus familiaribus, & obitu, tum generosae tuae conjugis, tum aliorum, fuit ut tibi optarem videntem sensum gratiae Dei, qui in magnis doloribus soler in Sanctis militantibus supore quodam insensibilitas, dilui: ut tibi, idem quod olim Paulo dictum à Dño stauas: Sufficit tibi gratia mea: nam potentia mea per infirmitatem consumatur. Habitat enim in te potentia Christi, ut et in infirmitatibus possis acquiescere.

Praemissi tu quidem heroicam conjugem, sed ad conuentu primogenitoru conscriptum in caelis, ad spiritus iustorum, ad primicias Deo & Agno sacras, imò ad Christum Jesum. An quia fidei, inf. introitus Dei, & militae in hac vita, consortium ram habuisti, malles ram, tua, tuorumq; causa diutius tempestatibus mundi agitari, quam sua causa in portu beatitudinis triumphare? Quae tua charitas est, minime tollis.

Quos aut Paradisi plantulas, liberos videlicet & nepotes, seu praesentes misericorditer aspicias, seu absentes fidei animo votoq; (pro obtinenda benedictione diuina adjuncto) lustras, seu in caelum receptos gratulatione prosequeris: nunc plus tribues fedori gratiae & eius fundamento: Ego Deus tuus & seminis tui: quam desiderio carnis (quod obedientia fidei, lucens in summisione sub potentia Dei manu, nisi temperet, nimium esse solet.) terrena nimium curantis? Da veniam, magnanime in Christo Dñe comes, quod licet in tui similib. agnosco superiora dona, communem tamen cum infirmioribus naturam infirmitatem tibi quoq; negotium facessere mihi persuadeo.

Jam cum cognati sanguinis afflictiones, bonas mentes mirifico afficiant, patre quare, me tibi familiariter hac saltem in parte contradicere, & inde arguendi solari, à Spiritu monitum, potest, unde quicquid in te carnis reliquum est, doloris ansam arripit. Si quid Nassouij, jam diu obiecti corporum & opum suarum, Rempub. Christianam in Belgij parte & finima Germania, propugnandis, secundum carnem triste eruiat: an non in, apud Deum & pios homines, addam & apud Electos Angelos, maxima coru felicitas & gloria est, quod Macabaeos nostri aui agut, & post tot Nicanores, Lysias, Menelaos & Alcimos, Antiochu opimanem exunctum vident? An parua Dei gratia est praeterea labora praestari, sanctum ouile propugnare, pro Rempub. arma sub Deo genere? Quam mihi aliam Dynastiarum familiam hoc tempore dabis, cuius opera perade utatur Deus, ut videret illa vestra? Et mirabimur, aut in dolenter foremus, si de ea nunc hic, nunc ille Josia fato, non errore, fortiter occubat?

Jam, si pra. animula illius, cuius terreni domicilij parens erat generosus D. Comes Jos. Albertus Solmensis, migrationem ad annam aui, religiosi D. Comitis Conradi, imò ad redemptorem Jesum, secundum propositum gratiamq; Dei praestam, credimus, ut certe credere debemus: quam bene, beateq; cum ea achi sit & agatur, non est obscurum.

Lugenda autem, vel cruentis lacrymis profluentibus, esset, generosi Comitis Henrici Solmensis luthianus, nisi benignissimo Patri caelesti in re ipsius esse, ita distanti a cupiditatib. mundi; & desiderio liberationis à toto peccato & à miseria, desiderio quicquid clari conspectus Iesu Christi cum afficere & firmare.

Eadem quidem, ut scribis, lues, quae tuam, & iam junioris Comitis Nassouij Dñ. Joannis conjugem sustulit: si proxima spectas causas: sed si voluntatem Dei, quae suprema omnium causa est, attendas, Christus illam in patris sui domum transtulit, & quidem hora beneplaciti sui, in quo & indus illi acquiescendum est.

Exponit fuit solatij.

Sed enim ne quidem Ionathae fatum, quod exportus est alius ille i' Solomonis
super, quem, ais, in conflictu contra Hispanos globo interitum esse. Prehosa
enim in conspectu ~~in~~ persona mors misericordius eius. Quam multi
chronicus morbis contabescunt, sapius orantes Deum ut servos suos dimittat
in pace? Cita Sanctorum mors, nihil detrahit viri Spiritus sancti, eos
in subito agone consolans. Quid animi consensus fuisse Adolpho Caesari,
quum saucium, & labore certaminis defatigatum, experiretur post caesum
& punctum ab Alberto? Certe annales nostri testantur, hunc, quum
decennio post a fratris filio & conjuratis trucidaretur, sensit quid
interfuit inter bene & inter male sibi concessum. Male enim premere quotquot
injuste caedis, boni Imperatoris Adolphi auctores & administri fuerunt.
Ut maxime aut Hispani sibi videantur triumphare, prausta in
gaudium gaudent, & nisi respiciat, post horrendos triumphos, sentent infer-
nalis rucomia. Fuerunt in his terris Anhmachi Auraius & Alba-
nus. Tu jam, pro tua prudentia asuma, postqz ambo i' terreno prosperio
dignificati ^{sunt}, viri beatus censori debeat, viri sit gratulandum.

Existimo aut Deum, qui Hispanorum crudelitati Chivensis &
Mistphalos quosdam ^{super} exposuit; & nobis in memoriam revocavit
dictum Christi Dni: Quod ego jam facio, tu modo nescis, facies aut postea:
ubi suos exploraverit: id ipsum aditum quod Hierosolymis nostris crea-
vit: Profecto furor hominum confitebitur tibi: residuum manu succinges.
Non enim dabit Deus desideria sua impijs. Nascentur inter hostes
domus fuci disfidij vomica, cuius purulenta & res ipsorum perfundabit,
& progrediones aliquatenus cohibebit.

& fovendas, injurias

Condatis ille n'r Baro a Salis desillationib. proprii assiduis laborans,
luctatur cu' senectutis incommodis: & generosa vius conjux, linguae non
ignara, quae Evangelij studio, cognatos Pontificios & luculesta hereditatem
Christo postposuit: & habet cur amore christiana cognatorum maris exhauset:
in Christi schola discunt animae & mundo valedicere. Multis mihi
cum illis super hac re sermo est. Sapius aut ille me monere solet,
ut si quid literarum dem, testor, si i. c. grana pacisqz Christi multiplica-
tionem optare.

Servet te parvixi, grana Christi. Basilea 25. Novemb. 1599.

(cu' tota domo)

Tuus in Dno

J. Grynaeus

Epistola consolatoria

Musci nro, D. Ludovico Simon,
a Syn, Comiti Wittenburgensi, patre
plurimè observando.

Wittenburg. 14. Jan. 1650.

+

M. J. C. Magnifico Dno Ludovico
 a Segn. Coniti Auferspergii, seniori,
 dno & patrono meo S. D.

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf from an old book. The paper has a textured appearance with visible foxing (small brown spots) and larger, faint stains, particularly towards the bottom and right edges. There is no text or other markings on the page.

Illustri & magnifico Dno Ludovico
a Segni, Comiti Viterbenfano, Senenfi,
Dns & patrono nro S D.

PR. ST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

S. Inclito Dñe Comes, honorande patrone. Nudius tertius accipi tuas literas, ad quas breuiter respondebo.

Primum magni beneficii loco mihi est, quod boni consulis, vel illud meū officium, quo instari soleo, minime, sic me Christus Dñs grata sua dignari pergat, simulans aut quicqz dissimulans, me & te, & Nassouios, Solmenses, ceterosqz in fide Christi ex parte firmam, pontificij vobis conuictos Dynastas, in visceribus Jesu Christi & diligere & reuereri: ut oculos Reipub. & Ecclesiae, ut vros dexterae Jehouae, ut praelia Jehouae decertantes. Ac eo nomine magnopere vobis, & me & alios mei ordinis homines, vobis sancti exhortandis, opera prehum posse prestare. Et quum me non longi à meta abesse, ex munij moris colligam, quid aliud malim, quam vna dicens, sancta faciens, & bona vobis alijsqz pijs optans, nam vniuersa carnis inire?

Porro, quum non quaequo sit de eo quod in precibus Sanctorum militantium iuris diuini est, de quo Apostolus n'r, Indocinenter, inquit, orate: de eo simpliciter respondebo quod expositum iuris in Ecclesia. Publicanum precu, alias iudicio ordinarias esse, siue (precu Dñi dñm) certo die hebdomadae, siue mensis indicantur: quia redeunt in orbem: alias conseo, propter causas extraordinarias, v.g. famem, bellu, pestem, aut aliud horrendu dei iudiciu, quod Gentem aut familiam exerceat, à Senioribus vna cū ieiunio, aut & sine hoc, indicu & requiri, sed ita in libertati Christiana suus sit locus: & ne quis inuitus, mulctae aut carceris metu, ad eas cogatur.

Meri honorifici spolijs exuias terrenas, v're pij & sapientis viri D. Rodolphi Barons à Salis, ac Josaria dictum: iustus spiritus, Ecclesiae cui seruo, Deposui. Magno & ornamento, & si consilia spolijs praesidio, tota nra gens orbata est. Conjugem reliquit, lingua nra ignaram, & qua Evangelij causa hereditatem luculentam ab alio e fratribus desunatam, cū condicione, ut Veronam rediret, superiorib. annis neglexit. Commendauit viduam nris Dñis Pontificis, quoru patrocinio ei opus fore annuus praesagus. Biduo ante inuolueram, Norimbergae ad Christum migrasse, patientem & constantem illius testem, D. Joachimum Comitis Oraniburgensiu, quo cū frequenter per literas, sed de consolatione Christiana confere solebam. Nos aut ambulationes, ut & confortu praedem vita & precu tuarum, & magnanimit Comitis Nassouij Johannis junioris heroicam conjugem, nihil v. de alijs Sanctis dicam, quis non libenter, Christo duco, sequatur?

Pro religioso & dissoni scripta concione habita in funere Conjugis huc p.m. nullo rude carum, complectens capita consolationis, quae filia mea praedem proposui, quum illam vocaret Dñs Iesus. De publicis hoc munus addo, Quum Rex Hispanus, incho à nostris Pontificis pagis foderis spinachis non sine sumtu facto, sibi persuasisset, vrbes & Abatos in acceptum, spe meri inductos: metem in ins immobilam & a coniuratione (v. proprie loquar) alienam manere videret: quod illos non magno sibi usui fore videret, parca, forsitan & maligna manu pensiones soluere cepit, vnum admodu indigis. Inde factu, ut qui nuper Legatus Regis Franciae de renouando cū tota goth. Heluetica foderis, opt. conditomb. modo à societate ad Hispanus & Sabaudis decedant, egresset, concors respicuo quo testati sunt, Se modo rex & satisfaciat ordinib. & conditiones vobis renouet, cum alio munimine malle coniungi, dederunt. Ego quid agatur scribo: interim exoptans, ut haec gens ad frugalitatem auitam, priscos bonos mores, reuorsa: foderis grata sit contenta: ut olim Zumagius p.m. suauit.

Ut in Dñs Jesu bene sit & tibi, inclito Dñe, & hennas liberis: & nominatim illustri Dñs Johanni Alberto Solmensi Comiti, toto pollore Dñs precor. Basilea 3. Aprilis 1600.

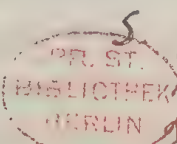
(I. clemencia
reueretur colens
J. Grynauus.

D. Gynaus de precibus publicis
ordinarijs & extraordinarijs
vjs. f.

Illustri et vire christiano Conili, Dn.
Ludovico d. Syn, Seniori, Conili
Witgensteme, patrono meo.

D. 10. Maij 1600

Illustris Domine, Si quæ res alia provida cura opus habet, ablegatio generosorum
Adolescentum in extra loca, eadem illa imprimis eget. Laudanda itaq; est melior
Domini Comitis, Johannis senioris Comitis Nassovij, vigilanti circa eam rem, quando
is censere dicitur, non temere plantulas stirpem. Christo pridem consecratas, deponendas
in Idolomania Sodomam, & Insuperantia Gomorra Italiam: quæ absorpsit
præter alios Carolus Osnaburgus, Bentheimum, & recens Brachmann Zerkowius
& complures alios. Sed dum deliberatur diu, & Adolescentes ipsi abhorrent, ac eisdem
suffragatur consuetudo, exempla, & quorundam exhortationes, non consilium erumpit.
in extra loca, & fiunt immensi propemodum, & parum frugiferi sumus. Dicam ergo
quid mihi in mentem venerit, qui tales hospites sæpe vidi, multos excipi pro
dedit Dominus. Basileam in ipso aditu Gallia, Italia, Germania, loco ameno
& salubri sitam, Academiam habere, Gallicam Ecclesiam & Lutherianam habere,
nemo ignorat. Est apud nos integer vita & officiosus & hospitalis, & prudens
& officiosus vir Franciscus Caputonium, serenisimo Electori Palatino & Ophimo
cuiq; in eius aula sic notus, ut non dubium probatur quod esse. fuit familia
Italica, Gallica, Germanica loquatur & bene audit. Tres filios adultos habet,
qui ob illarum linguarum usum, & juris civilis scientiam, morumq; civilitatem,
generosus Comibus magno possent esse usus. Illi nunc Heydelbergæ degunt.
Posset Dominus Caputonium, unus, revera, de filijs vestris junioribus præclare
mereri, si quidem eorum suscipere curam. Posset liberalia exornata equipta
& alia inspicere, minore summi, sed maiore fructu, quam sit Verona & alibi
in Italia, ubi multi nates profundunt pecuniam in vilitate, & opum ostentatione
auctis si deridendos propinant. Maber Dominus ades non vras, posset &
conducere maiores. Quod summum est timet Deum, agit omnia prudenter
& bona fide. Nunc ego vobis Francofordia & mundius accusandum iudicarem,
& coram audiendum. Nam de commodis & incommodis nostros creatores facit
Nuperr quidam generosi Noravi, Roma agniti à D. Michaelisprino Cardinale, qui
est Olomucensis Episcopus, hoc proprium, commendati alteri cuidam blandiloquo
Cardinali, vocati sunt comiter, dictum illis: Nihil periculi, modo ne cui scandalo
sint: hoc purpuratos non fugiat, ex illis quosdam, Basilea cum Brynaro, Græna
cum Boza habitasse. Papam ipsos inulominus benignum. Futurum vi. usu digna
vis monstrentur. Quid nullus? Et culina Papæ forcula, quæ Principi apponi possit,
ad illos transmissa. Atque illos, quidam is ipso Jos. Dionysius Zerkowius,
quem tua clemencia Heydelbergæ in aula vidit, dum indulget Xenagogis,
eo adductus fuit præter voluntatem, ut ad Papam ductus, oscularetur pedes.
Et sunt quos ipsa illecebra fallant. Quare prudeatur fieri, si vestros in
loca Christo sacra potius misce nullis. Vivitur quidem & apud nos in mundo.
Sed quum in lectionibus Theologicis & historicis: in concionibus germanicis & gallicis,
publicis: privatim vero in colloquijs ad ea quæ sunt timoris Dei, pueris exaltetur:
quum Italianam & Gallicam linguam hinc discere: quum studijs miscere liberalia
exornata possit: minus certe hinc periclitabitur, quam in Italia. Sed si vestra
prudentia ita videbitur, cum D. Caputonio colloqui, & illius officia exprimi,
res ipsa quid facto sit opus, docebit.

ad Casarum

Oro aut T. clementiam reverentur, ne molestus fiat quod nuper non respondi: qui
 T.C. & familias hircas Nassouam, Solmenseni & in fide Christi junctas, in
 par est in visceribus Iesu Christi diligo & veneror. Sed spero me in inclinatione
 hac, ad metam tendere, Christo duce, qui in. vivat nos omnes ab omni opere
 malo, & servet regno suo caelesti, ex animo tandem precor. Unam aut bene
 sit illustri Dño Johanni Alberto Solmensi: & omnibus tue clementiae filijs, qui ubi
 nunc Dei consilio serviat, ignoro. Servet in veta Christi dextera proha Johanne
 decertantes Nassouios, cū suo duce Macabao, cui gratulor victricem Römischam
 recepta partem. Unam conferuus meus Doctor Paulus, qui T.C. est à sacris
 concionibus, cui or bonū precor, historica ad mo supv aetis Martini, det spem.

Donatus Iesus Christus T. Clementiam exaudiat una mecum orante. Christus pre-
 cor nosque faucas missum rebus, & semo misere gravi, misere sepulta in varijs
 vita arumis, iam vixit nostra vel clausura diem, cum tempore labitur aetas.

Basilea Calendis Septembris. 1601.

Qui nam clementiam ex animo colit
 J. Grynaeus.

Consilium de filijs abrogandis,
 & Castiliis.
 R. Romanusque illustras.

Illustri & magnifico Domino Ludovico
 Seniori, Comiti Vigenpino, Dño clementi,
 & mihi plus observando.

B. 158-76
 1601

+

S. Illustri Dñe Comiti, Quam non indignetur tua benignitas Et mecum per literas conferre, ipsum mihi
est, omittis de mundi vanitate narrationibus, de Hieropsalis dicto agere: Jehoua, ne abicias me
tempore senectutis: quum deficiet virtus mea, ne deseras me. Delector autem Manthiani apostrophe:
Christe precor nostras faueas mihi rebus, fr. senio misereere graui, misereere sepulta, In varijs vta-
rum annis jam vstra nostram, fr. clausura diem, cum tempore labitur aetas. Audio et Matthaeum
v. senbecum precari solitum: Qui me seruasti puerum, iuuentutem, virumq., Ad fr. opus misero nunc quoq.,
Christe seni. Sols aut reliquias senum in vnaq., Repub. animo inueni, & vndem bene precari.
Inhr nostras, Brza cum Syndico Rosito occurrunt, Geneue. Berna, Samuel Neuinus
suphuagiano maior, Anstus, nupur vide donatus. Basilea inter polihcos, Cons. habri, Jacobus
Oberuedium, qui Luthorum audiuit, primas conciones Lipsia habentem, mortuo Dñe Saxo-
num Georgio, anno 1539. Inhr collegas meos Jacobus Meirus 14, annis me superior, qui
iam ago 62 at. annu, ceteros collegas omnes natu minores habens. Tiguri, Burcardus Leman-
nus, qui vodem quo post Zunglium, Bullingerus: post hunc Gualtherus, & demum Stumpfius,
minipro fungitur, quem vindi, vindaq. senecta vix audio, superiorem 72 an. atatis.
Stuccus, mire canus, triennio propi me minor atate, pietate & doctrina superior.
Hieronymus Baumgartnerus Diuinitur Noriberga: podagrica dolomb. accersita senecta,
laborat: magnu patria lumen. In filena occurrat orthodoxus ille nobilis Ioachimus
a Borg, cui cum chronico morbo, & cum aduersarijs in aula v. a. l. e. g. a. t. o. g. o. b., cum
inimporie matorologorum, iam diu certandum fuit. Inhr superiores tua mihi occurrat
sublimitas, & illustissimus Nassouius Dillebergensis: loquor de ijs qui fidem vniuersi sine firmulo
profiterentur. Proximi accedit ad vspem duoru ataku Princeps Bipontinus. Ceteri iuniores sūt.
Quospanaki sunt maiores vno spiritu orant: Domine docuisti nos a pueritia nostra, & huc usq:
annunciemus mirabilia tua. Itaq. vnam usq. ad senectutem & caniciem, Deus ne deseras nos, domine
annunciemus brachium tuum atabis, & cunctis venientibus fortitudinem tuam. Iunioribus Magnab.
singulis id quoq. precatur, quod habetur sequenti Psalmo: Deus iudicia tua regi da, & iustitiam
tuam regis filo, ut iudicet populum tuum in iustitia, & pauperes tuos in iudicio. Recl. vñ vetre
prohibio dicitur, facta iuuenum, consilia mediocrum, vota senum.

Neq. terreamur tribus spectaculis & cardibus Sanctorum, quas palant, tam qui idola
in cordibus, quam qui in manibus, ^{quoq.} portant & colunt. Videmus vñ hos quidem aduerso
Marte bellare, illos autem inapula sirspos iugulare, & vltius flammis exporiri. Et quum
nobis Subpelorum fors dolet, primu hoc statuamus, non maiori nobis cura esse vltios
flamma: proximos, quam ipsi Deo: deinde, multos adulterino euangelio delectari ob
carnis licentiam & vitæ commoda, & odium lucem, amare tenebras.

Quamonicum bellum, Dei providentia, non vilo nro merito, pax nostra est. Belgica,
vñ nobis natiuitatem, ita notiora, si quis propheta ex ore Jehoua, anno 1584 (quum
Anhelmsi Anraicum dolose trucidauerunt) orsus pradixisset ardere, quis nostru fidem, ita
vñ arguunt vnt, adhibuit? Ipsi verum maximarum vocatus, ipsa bellorum diuturnitates,
ipsa ducum aduersi agminis interitio & confusio, satis testantur Jehouam exoratum
paruo agmini adesse & praesse. Ut libere dicam quod res loquitur, An non exempla
Mauricij & palmeum vñs debebant excitare Dynastas, ad vigilantiā, ad fortitudinē
ad ius & gloriam Germania asserendam? Sed illa pestis quæ ex impietate oritur
ducunt, & illis & nostris hominibus principiam noxam adferunt. Sed manum de Tutula.
Et tua clementia totiūq. familia, & fides affinitatūq. vñeulis iunctis Nassouijs & Solm-
sibus, omni bonu precor a Patre luminum. Basilea 12. Martij 1602.

Qui nam clementiam
in Dño obseruat

J. Grynæus.

De senectute sententia et p[ro]p[ri]o
m[em]oranda

Illustri & magnifico Domino Ludouico,
a Sagu, prior, Comiti in Westphalia,
Domino meo cl[ar]issimo.

B. 4. 11. 14
Poz

PR. ST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

Vt benedictione pacis suae manum clementis D. Iesus impleat, toto corde opto.
Accipi autem litteras, & quas D. Hispanus attulit, & recentiores, in quibus nō
facta est Achab mei christianus, Tossari, cuius, ut & pater eius, benedicta sit
& memoria & posteritas.

Carnum, quum perniculum nobis spectaculum Mundus exhibeat, & spiritus
voluptatum & opum fecus, non sine vulneribus, potens: & in vicos Alcibiades
Silenos adorans: cur lucis filij per gratiam, non discimus, Eccelesia magistra
& Carni durus & molestus, spiritui grata & utilis decerpere; & ipso gaudere?

Donec volens Deus nos militare, in Christi sui milita, ante rude ante tempus
exadum, nos donari possumus? Antequam veteranus suus ille vixit defuit?

Martyrij Abeli spectatores esse recusabimus, qui fatemur, vel ipso nobis
martyrio, si imperator Deus iubeat, esse defungendum?

Si hyrcinio nostro adfuerit Dominus vero gloriamur & gaudemus, an non in
societate nostra infirmitate, virtutem eius praevalitura esse credemus?

Si multa sunt quae nos offendant, quidni compositis animis ea feramus, quae
quae Deus imponit pondera: quid Deus tot sceleribus contaminatus mundus ferat?

Sequando tandem discernimus recte pronuciare, de finib. bonorum & malorum?
Secundae res profanorum, non solum in cinere bonorum: nec sanctorum res aduersae,
in numero malorum: cuncti furenter caro reclamet.

Quando tam etiam habebimus id quod res est, plura nos bona de manu Domini acci-
pere quam mala: heri, miseri, sepius in conspectu Dei, peccauerimus, quam recte
egredimur? Quando queruli esse desinemus in carnis fauorem, & grati esse in-
promus, ut spiritus exultaretur in Domino servatore nostro?

Si vere credimus Christum venturum ad iudicium; cur tyrannus gaudium
qui foris sunt, invidemus? cur conformari in armumus Christo, dandum videtur?
De morte cogitantibus, cur non venit in mentem, spiritus redire ad eos
qui ipsum dedit: qui cum corpore rediit in glorioso, sit aeternum cona-
hantibus? Immortalitatis candidatus per mortem ad vitam, Christo ducit, perum-
pendum est: exemplo strenuorum militum, qui per hostilem evadunt aciem.

De Macabris nostri aevi, quod unus nuper me dignatus est litteris suis ex-
hilarare, cogitari, maior videtur gloria & felicitas, quam praecones mundi sent-
tametsi horum laudi nihil detrachum volo. Confirmitur, si libet, Maumend in acie
(ut videtur) assidue periclitantem, cum Traipon hgonoplatagidoro saxo, qui
nuper in irrefecto Angude christiano, inter pocula triumphat, brevi crapula
exinguendus. Cuius & duobus maiorem esse gloriam, conseribimus?

Sed unum addat, Ciceronis ipud: Mea res in adversis fuerit bona, in
secundis fluxa: vnam perpendamus, adhibita norma fidei & spei Christianae,
ut ad consolationem nostram persuasum habeamus, & flos licet acerrime a mu-
do oppugnetur, & exigua habeant humana praesidia, minus in periclitari, quam
eos qui confidunt in curribus & equis. Bonus senex Boza vivit cum suis,
ita ut b. Augustino, in portu vultu aethi, bello vandatico ardente, flos
aspro forenda fuit. Proemia quidem belli mundum apparent: sed non est pax
nuptijs. Eccelesia autem sapientia primum excludit est. Somet man clementis
vna cum Neroe Nagonio, & illustribus familijs, in indigna Iesu Christi dextera
Basilea 15. Aprilis, qua litteras tuae clementiae accipi.

Qui dominatione sua vixit colit
et ut iam custodiat Deus ab
omni malo, omniq. vixit bono
inspiciat, conspiciat & finire precant,
J. Brynars

proprie ditionis evor-
re

Gratia & pax Christi tuae clementiae ita multiplicetur, ut tempore amantem
alios vtro huius, & accendat desiderium migrandi ad Christum regnum nostrum
communi omnium electorum, bono ad dexteram aeterni Patris.

Aloen voco, quod apud Luonios nunc pontificari videtur Inclitus Comes
Nassovius, Dn. Johannes junior, ut ex libris boni Schulteti, qui Merseburgae
evangelizant, mihi didici. Existimo in id quod mihi novum videtur, vobis
esse & verum & veritatem. Quot enim in Belgio, ardente diuturno hoc civili
bello, illa familia Macabeos tulit? Et quum nullus finis appareret ipsorum novum,
quam multi in cunabulis nunc vagantur, & paulo post vagantur, quorum ore, manibus
Deus inimicum destruit ac munda cupido. Succedunt quidem spinae cordi
qui suo malo deopaxiar prosequuntur: sed non deerunt viri dexterae Iosephae.
Obsecro autem te, Dn. Comes vero mihi colende, ut quod facis, Gedeonem nri scanti
Mauricium animo intuens, non desinas bene sperare. Finimvero, qui providentia Dei
res administrari humanas persequantur habent, ydem nihil eorum quae non asequuntur (qua
carni displicent) dolentur ferunt: sed sibi quoque dedit credunt id, quod Deus in
quem credimus, primo olim respondit: Quod ego nunc facio, tu modo nescis, sed
aut postea. Si servi sumus, in multitudine tristitiae nostrarum cogitationum, consolatio-
nes Domini laetificet animas per nosmetipsos.

Mnam autem desiderium clari conspectus Dei, & liberationis a toto peccato &
a miseria, quod spiritus regenerationis in nobis accendit & fovet, efficiat in
nobis contritum vanitatis mundanae, sic ut non ethnicum, sed christianum dicamus.
O auras hominum, o quantum in rebus inane est! Vbi est Bironij vulpina
& lupina pelles? Obundam nomine hactenus defendit Deus? Gravata, si quidem
cessit Gedeoni, nonne testatur alia dari, negari alia? Hodie nri Legati
iter ingressi sunt ut sacramentum ^{substantiarum} foederis epimachici Regi franciae praesentent,
si nra Religio per eius regnum hominibus benignè caueat, nec bellum iniustum
moveat. Si bene precatus sum: quia foedera cum superioribus & iniquitatibus non
carent periculo.

Bonus senex Biiza adhuc spiritus precos fides pro
Ecclesia cum qua & in qua militat. Melucha mediocriter pacata est. Sed audi-
mus vicinis Argentinensibus obtrudendum ex familia Austriaca Episcopum:
cui sponte cardinalis Mediomancus, aliter forsitan volens nolens animo, cedat.
Deum enim quod veritus sum ne Deus in eam urbem graviter ammadverteret,
ut enim olim Deus sub iugum horribili terramotu Antiochiam concussit, quae
Seniori rutychiani latratibus contra veritatem diu tulerat: ita quum illa urbs,
spreta Principum & Urbium benem moratarum, suis monitis, diu indulgenti
Ubiquitaris horribiliter malediculis, quis dubitet, instare ei grande iudicium Dei?

Boni in Christo vive & vale, cum tota familia & inclitus Nassovius, Solma-
sibus & alijs qui Christi probum Aegypti thesaurus anteponunt.
Basilea 5. Septembris 1602.

Quam clementiam in Dno Jesu
reverenter colens
J. Grynaeus.

Illustri & vere christiano (omni)
D. Ludovico à Sassen, seniori, Comiti
Wittenburgensi, fideliter munita,
Dns meo claudii.

B. 5. 8. 02

PR. ST.
BIBLIOTHEK
BERLIN

S. Illustris & magnanime Dn^e Comes, Veri mihi reddita sunt tua littera,
quas quum animadverterem varia complecti, venit in mentem dictum:
Plus aloes quam mellis vita hominum habet. Unam aut apiculas
mihimur, quae ex amarissimo thymo, dulcissimum mel conficiunt. Aloe eni
in primis nobis opus est, ne desit carni nostrae condimentum, & ne oboriat
et mellis fastidium. Si nos ipsos iudicavimus, non parvenimus a D^{no},

Illustrissimo Comiti Johanni Nassouio, seniori, ea quae ad vitam et pietatem
pertinent, ita continuari opto, ut nihil decedat desiderio liberationis a toto
peccato & a miseria. Multa, mea tecum, vidit, quae si memoria reperta,
fastidium mundanae vanitatis, & desiderium clarae conspectus Christi, simul
accendere poterunt. Jam vero, quum suspensus animus multos eventus
peragilemur anxie: cur non potius ea quae in terris geruntur sperare
cupimus, quam ea quae in caelis geruntur? In propectu sumus: & nunc
hunc, nunc illum in statione terrena subluce videmus. Succandis ergo
lumbis mentis nostrae, stemus: & laetemur nos praeparari ad aeternam vitam
consuetudinem, & accepisse arrhabonem hereditatis caelestis spiritum sanctum.

Memini, qui antea complures annos Ginevaram hucus quoque tentaret,
ut nunc facit, me, Dn^e BoZam, de ea phrygia urbe monuisse, quae
tempore persecutionis, aurb. ophone data, ut si quis a christianismo
ad paganismum (vita redimenda gratia) transire paratus esset, portus apertus:
quod omnis pro Christi nomine mallet mori: incensa ab hostili exercitu,
holocaustum Christi facta est: delectatus senem: quem sine velit Deus,
cum Jesaja videre cladem horum: sine velit cum Augustino, paulo antea
decidere, quam Hippocras ipsa potantur hostes, spiritus sanctus abunde con-
solabitur.

Sed cur querimus de hominibus qui in eis dolis nos adoriuntur: ne deplora-
mus homines domesticos, Aethiopes, mamona aut virtutis cultores qui
Ecclesias & Respub. nostras in multo maximo discrimen adiciunt?

D. Piscatori omni bonum ex animo precor. Sed si habet persuasum,
toto: Quod tibi non vis fieri, alteri ne facias: cum BoZa, mihi, eraso et
et alijs, scilicet suis ^{quibusdam} ea affingit, quae certe non agnoscamus. Sane non
pudet nos vestra & sana doctrina de justificatione, quae profitemur.

Unam in locum per illius D. Textoris, substituat Dns Jesus succolumen idoneum.

Ubi nunciatum mihi est, Regis Galliae in urbem Mediomatricam venisse,
quod si ita est, fortassis, non tantum Argentorensibus. Tragicis leges dabit.
Sed & Monarcharum cupiditates centro & spacio circumspectas, eas nos
admonent de quo propheta dixit: Maledictus qui confidit in homine.
Vicini ~~etiam~~ sibi a Rege metuentes, suos in armis esse iubent: in pace
leones, in bellorum proceribus humidi. Bene vale inclite Dn^e Comes.
Basilea 10. Martij

A. claudius neopontinus colens
J. Grynauus.

Illustri ac magnifico Domino Ludovico d. Syn,
seniori, Comiti Viteghensio &c. Dno. mibi
constator ex suorum calendo.

B. 23. Nov. 103

